

1158**OBWIESZCZENIE MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 14 października 2008 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy — Prawo o notariacie

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 68, poz. 449) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. — Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 22, poz. 91), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153),
- 2) ustawą z dnia 19 listopada 1999 r. — Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178),
- 3) ustawą z dnia 12 maja 2000 r. o zmianie ustawy — Prawo o notariacie i ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 48, poz. 551),
- 4) ustawą z dnia 15 września 2000 r. — Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037),
- 5) ustawą z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł (Dz. U. Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 63, poz. 641 oraz z 2002 r. Nr 32, poz. 299),
- 6) ustawą z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 1268),
- 7) ustawą z dnia 11 maja 2001 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ustawy — Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy — Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 63, poz. 635),
- 8) ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 i Nr 154, poz. 1787)
— ujętych w obwieszczeniu Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 marca 2002 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy — Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 42, poz. 369),
- 9) ustawą z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy — Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 49, poz. 408),
- 10) ustawą z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152),
- 11) ustawą z dnia 5 marca 2004 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 62, poz. 577),
- 12) ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy — Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 147, poz. 1547),
- 13) ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. — Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1808, z 2006 r. Nr 225, poz. 1636 oraz z 2008 r. Nr 141, poz. 888),
- 14) ustawą z dnia 30 lipca 2004 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych, ustawy — Prawo o notariacie oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 202, poz. 2067),
- 15) ustawą z dnia 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 163, poz. 1361),
- 16) ustawą z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417 i Nr 264, poz. 2205),
- 17) ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398),
- 18) ustawą z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944—1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 85, poz. 571),
- 19) ustawą z dnia 16 listopada 2006 r. o optacie skarbowej (Dz. U. Nr 225, poz. 1635),
- 20) ustawą z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 80, poz. 540),
- 21) wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2007 r. sygn. akt K 2/07 (Dz. U. Nr 85, poz. 571),
- 22) ustawą z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy — Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 181, poz. 1287),
- 23) ustawą z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 191, poz. 1371),
- 24) wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 marca 2008 r. sygn. akt K 4/07 (Dz. U. Nr 57, poz. 348),

25) ustawą z dnia 23 lipca 2008 r. o zmianie ustawy — Kodeks cywilny oraz ustawy — Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 163, poz. 1012)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 14 października 2008 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje:

1) art. 172 ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153), który stanowi:

„Art. 172. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., z wyjątkiem art. 167 i 168, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;

2) art. 100 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. — Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178), który stanowi:

„Art. 100. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r., z wyjątkiem przepisów art. 4 pkt 3 i 4, rozdziału 5 i 6 oraz art. 89, art. 90 i art. 98 ust. 1 i 2, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, oraz art. 13 w zakresie dotyczącym możliwości realizacji określonych obowiązków za pośrednictwem rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, art. 79 oraz art. 88 ust. 2 i 3, które wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.”;

3) art. 3—6 ustawy z dnia 12 maja 2000 r. o zmianie ustawy — Prawo o notariacie i ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 48, poz. 551), które stanowią:

„Art. 3. Przepisy ustawy stosuje się do spraw niezakończonych w dniu wejścia ustawy w życie orzeczeniami sądów dyscyplinarnych wydanymi w drugiej instancji.

Art. 4. Do osób, które rozpoczęły aplikację notarialną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 5. Do asesorów notarialnych powołanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 3, który wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.”;

4) art. 633 ustawy z dnia 15 września 2000 r. — Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037), który stanowi:

„Art. 633. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.”;

5) art. 49 ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł (Dz. U. Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 63, poz. 641 oraz z 2002 r. Nr 32, poz. 299), który stanowi:

„Art. 49. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

1) art. 3—6, art. 13 oraz art. 15, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia,

2) art. 8 ust. 1, który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2004 r.,

3) art. 45 pkt 3 lit. b) w zakresie dotyczącym art. 106 ust. 4 i 5, który wchodzi w życie z dniem 30 czerwca 2004 r.”;

6) art. 78 i 79 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 1268), które stanowią:

„Art. 78. Akty wydane na podstawie upoważnień ustawowych zmienianych niniejszą ustawą zachowują moc do czasu ich zastąpienia przez akty wydane na podstawie niniejszej ustawy.

Art. 79. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów:

1) art. 74, który wchodzi w życie z dniem 30 grudnia 2000 r.,

2) art. 27 pkt 5 lit. b) i c), które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.,

3) art. 61, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.”;

7) art. 8 ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ustawy — Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy — Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 63, poz. 635), który stanowi:

„Art. 8. Ustawa wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 7 ustawy wymienionej w art. 4, który wchodzi w życie z dniem 1 września 2001 r., oraz art. 626² § 1 ustawy wymienionej w art. 2, który wchodzi w życie z dniem wejścia w życie systemu informatycznego zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych, o którym mowa w art. 25¹ ust. 1 ustawy wymienionej w art. 1.”;

8) art. 212 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 i Nr 154, poz. 1787), który stanowi:

„Art. 212. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2001 r., z wyjątkiem:

1) art. 91 § 2a, art. 151 § 1, art. 178, art. 193 i art. 195 pkt 2, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.,

- 2) art. 13 § 2 pkt 4, art. 91 § 2, 3 i 4, art. 176, art. 177 i art. 179 § 1—4, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.”;
- 9) art. 10 ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy — Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 49, poz. 408), który stanowi:
- „Art. 10. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z tym że art. 647¹ i art. 685¹ ustawy, o której mowa w art. 1, wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.”;
- 10) art. 161 i 163 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152), które stanowią:
- „Art. 161. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie upoważnień ustawowych zmienianych w art. 141—158 zachowują moc do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie.”
- „Art. 163. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., z wyjątkiem:
- 1) art. 25 ust. 2, art. 95, art. 102—105, art. 123 pkt 1 i 3, art. 124 i 125, art. 127, art. 135 ust. 2 i 3 — w zakresie dotyczącym art. 123 pkt 3 oraz art. 137 ust. 2, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2004 r., jednak nie później niż z dniem uzyskania członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej;
- 2) art. 148 pkt 3 lit. c, w zakresie, w którym dotyczy art. 80b ust. 2 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 148, który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2004 r., jednak nie później niż z dniem uzyskania członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.”;
- 11) art. 10 ustawy z dnia 5 marca 2004 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 62, poz. 577), który stanowi:
- „Art. 10. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.”;
- 12) art. 2 i 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy — Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 147, poz. 1547), które stanowią:
- „Art. 2. 1. W terminie jednego miesiąca od utworzenia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, Minister Sprawiedliwości zwoła zgromadzenie notariuszy izby notarialnej z siedzibą w Szczecinie, które dokona wyboru prezesa, wiceprezesa i członków rady izby notarialnej, członka Krajowej Rady Notarialnej oraz notariuszy do sądów dyscyplinarnych i rzecznika dyscyplinarnego.
2. Kadencja organów i osób wybranych w wyniku wyborów, o których mowa w ust. 1, upływa wraz z upływem kadencji Krajowej Rady Notarialnej wybranej w wyniku wyborów dokonanych w 2003 r.
- Art. 3. Ustawa wchodzi w życie z dniem 30 czerwca 2004 r.”;
- 13) art. 90 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. — Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1808, z 2006 r. Nr 225, poz. 1636 oraz z 2008 r. Nr 141, poz. 888), który stanowi:
- „Art. 90. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:
- 1) art. 27 pkt 2, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2005 r.;
- 2) art. 15 pkt 2, art. 23 pkt 1, 3 i 4, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2007 r.;
- 3) art. 23 pkt 2, art. 69 i art. 70, które wchodzi w życie z dniem 31 marca 2009 r.”;
- 14) art. 5 ustawy z dnia 30 lipca 2004 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych, ustawy — Prawo o notariacie oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 202, poz. 2067), który stanowi:
- „Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;
- 15) art. 5 i 8—10 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 163, poz. 1361 oraz z 2006 r. Nr 149, poz. 1075), które stanowią:
- „Art. 5. Aplikanci adwokaccy, radcowscy i notarialni wpisani na listę aplikantów przed datą wejścia w życie ustawy, przystępują do egzaminu zawodowego na dotychczasowych zasadach.”
- „Art. 8. 1. W 2005 r. egzamin konkursowy na aplikację notarialną, w drodze egzaminu konkursowego, przeprowadza rada izby notarialnej równocześnie w tym samym dniu w Rzeczypospolitej Polskiej w terminie wyznaczonym przez Ministra Sprawiedliwości, z zastrzeżeniem ust. 20. Informację o terminie egzaminu konkursowego Minister Sprawiedliwości zamieszcza w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim i Biuletynie Informacji Publicznej.
2. Udział w postępowaniu konkursowym jest odpłatny.

3. Opłata za udział w egzaminie konkursowym wnoszona jest do właściwej rady izby notarialnej i stanowi jej dochód. Wysokość opłaty stanowi równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę.
4. Krajowa Rada Notarialna powołuje zespół do przygotowania pytań na egzamin konkursowy dla kandydatów na aplikantów notarialnych, zwany dalej „zespołem”.
5. W skład zespołu wchodzi pięć osób, w tym przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości oraz wyznaczony członek Krajowej Rady Notarialnej jako przewodniczący zespołu.
6. Przewodniczący zespołu kieruje pracami zespołu oraz określa tryb pracy zespołu.
7. Obsługę administracyjno-techniczną zespołu zapewnia Krajowa Rada Notarialna.
8. Koszty przygotowania pytań oraz obsługi zespołu ponosi Krajowa Rada Notarialna.
9. Każda rada izby notarialnej może zgłaszać zespołowi, za pośrednictwem przewodniczącego zespołu, propozycje pytań konkursowych.
10. Zespół przygotowuje jeden zestaw pytań w formie testu wyboru.
11. Przewodniczący zespołu zapewni poufność przy przygotowywaniu, przechowywaniu i przekazywaniu pytań właściwym komisjom.
12. Rada izby notarialnej powołuje komisję konkursową do przeprowadzenia egzaminu konkursowego dla kandydatów na aplikantów notarialnych, zwaną dalej „komisją”.
13. W skład komisji wchodzi trzech notariuszy, będących członkami danej rady izby notarialnej, oraz dwóch przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości.
14. Przedstawicielem Ministra Sprawiedliwości może być także, po wyrażeniu zgody, sędzia albo sędzia w stanie spoczynku lub prokurator albo prokurator w stanie spoczynku.
15. Minister Sprawiedliwości wyznacza przewodniczącego komisji spośród swoich przedstawicieli.
16. Jeżeli wymaga tego potrzeba wynikająca z liczby kandydatów zgłaszających się do egzaminu konkursowego, rada izby notarialnej powołuje odpowiednio większą liczbę komisji, przy zastosowaniu zasad określonych w ust. 12—15.
17. Za udział w pracach zespołu i komisji przysługuje wynagrodzenie.
18. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 17, dla przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości ustala się w wysokości wynagrodzenia przysługującego członkom komisji egzaminacyjnej za przeprowadzenie konkursu na stanowisko aplikanta sądowego i prokuratora, a koszty wynagrodzenia pokrywane są z części budżetu pozostającej w dyspozycji Ministra Sprawiedliwości.
19. Rada izby notarialnej ponosi koszty związane z działaniem komisji oraz zapewnia jej obsługę administracyjno-techniczną.
20. Rada izby notarialnej zamieszcza w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w swojej siedzibie ogłoszenie o egzaminie konkursowym, nie później niż 75 dni przed dniem rozpoczęcia egzaminu konkursowego.
21. Termin zgłaszania się kandydatów do egzaminu konkursowego wynosi 45 dni od dnia ogłoszenia o egzaminie konkursowym, o którym mowa w ust. 20.
22. Jeżeli zgłoszenie nie spełnia wymogów formalnych określonych w art. 71d § 2 ustawy, o której mowa w art. 3, prezes rady izby notarialnej wzywa kandydata listem poleconym do usunięcia braków w terminie 7 dni z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie zgłoszenia bez rozpoznania.
23. O pozostawieniu zgłoszenia bez rozpoznania rada izby notarialnej zawiadamia kandydata pisemnie, za poświadczeniem odbioru.
24. W przypadku nieuiszczenia przez kandydata opłaty za udział w egzaminie konkursowym, prezes rady izby notarialnej wzywa go, w trybie określonym w ust. 22, do uiszczenia tej opłaty w terminie 7 dni.
25. Jeżeli kandydat pomimo wezwania, o którym mowa w ust. 24, nie uiszczył opłaty za udział w egzaminie konkursowym, rada izby notarialnej podejmuje uchwałę o zwrocie zgłoszenia. Od uchwały tej przysługuje odwołanie do Krajowej Rady Notarialnej.
26. Jeżeli kandydat nie spełnia warunków określonych w art. 11 pkt 1—3 ustawy, o której mowa w art. 3, lub zgłoszenie zostało złożone po terminie, o którym mowa w ust. 21, prezes rady izby notarialnej wydaje decyzję odmawiającą dopuszczenia kandydata do udziału w egzaminie konkursowym. Od decyzji tej przysługuje odwołanie do Krajowej Rady Notarialnej.

27. W 2005 r. do przeprowadzenia egzaminu konkursowego na aplikację notarialną stosuje się odpowiednio przepisy art. 71b § 3, art. 71h—71j, art. 71k § 1 ustawy, o której mowa w art. 3.
- Art. 9. Aplikacje adwokacka, radcowska i notarialne rozpoczęte w 2005 r. ulegają odpowiedniemu skróceniu, tak aby egzaminy: adwokacki, radcowski i notarialny w 2009 r. odbyły się w terminach określonych w ustawach, o których mowa odpowiednio w art. 1—3.
- Art. 10. Ustawa wchodzi w życie 14 dni od dnia ogłoszenia, z tym że:
- 1) art. 1:
    - a) pkt 7 lit. b w zakresie dodawanego w art. 66 ust. 1a,
    - b) pkt 14 w zakresie dodawanego art. 75a ust. 1, 2, 4 i 5,
    - c) pkt 15 w zakresie dodawanych art. 75b, 75c ust. 1 i ust. 3—9, art. 75d—75f, art. 75j ust. 2 i 3,
    - d) pkt 19 i 20,
  - 2) art. 2:
    - a) pkt 6 lit. b,
    - b) pkt 16 w zakresie dodawanych art. 33¹ ust. 1, 2, 4 i 5, art. 33², art. 33³ ust. 1 i ust. 3—9, art. 33⁴—33⁶ i art. 33¹⁰ ust. 2 i 3,
    - c) pkt 19 i 20,
  - 3) art. 3:
    - a) pkt 3 w zakresie dodawanego art. 12 § 2,
    - b) pkt 16 w zakresie dodawanych art. 71b § 1, 2, 4 i 5, art. 71c, art. 71d § 1 i § 3—9, art. 71e—71g, art. 71k § 2 i 3,
    - c) pkt 19 i 20,
  - 4) art. 4 pkt 2 i 3
— stosuje się od dnia 1 stycznia 2006 r.”;
- 16) art. 86 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417 i Nr 264, poz. 2205), który stanowi:
- „Art. 86. Ustawa wchodzi w życie z dniem 15 marca 2006 r., z wyjątkiem:
- 1) art. 84 i 85, które wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia;
  - 2) rozdziałów 5—7 oraz art. 72, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2006 r.”;
- 17) art. 151 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398), który stanowi:
- „Art. 151. Ustawa wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia.”;
- 18) art. 67 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944—1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 85, poz. 571), który stanowi:
- „Art. 67. Ustawa wchodzi w życie z dniem 15 marca 2007 r., z wyjątkiem:
- 1) art. 39 pkt 7 i art. 57, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia;
  - 2) (uchylony);
  - 3) (utracił moc).”;
- 19) art. 21 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225, poz. 1635), który stanowi:
- „Art. 21. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2007 r.”;
- 20) art. 4 i 5 ustawy z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 80, poz. 540), które stanowią:
- „Art. 4. Postępowanie dyscyplinarne wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy toczy się do końca postępowania w danej instancji według przepisów dotychczasowych.
- Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.”;
- 21) art. 6 i 7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy — Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 181, poz. 1287), które stanowią:
- „Art. 6. 1. Przepisów niniejszej ustawy nie stosuje się do spadków otwartych przed dniem 1 lipca 1984 r.
2. Do spadku otwartego przed dniem 14 lutego 2001 r., przepisy, o których mowa w art. 3 pkt 8 i 9 niniejszej ustawy, stosuje się w brzmieniu dotychczasowym.
- Art. 7. Ustawa wchodzi w życie po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia.”;
- 22) art. 5 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 191, poz. 1371), który stanowi:
- „Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2008 r.”;
- 23) art. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2008 r. o zmianie ustawy — Kodeks cywilny oraz ustawy — Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 163, poz. 1012), który stanowi:
- „Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.”.

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 października 2008 r. (poz. 1158)

USTAWA

z dnia 14 lutego 1991 r.

Prawo o notariacie

DZIAŁ I

Ustrój notariatu

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. § 1. Notariusz jest powołany do dokonywania czynności, którym strony są obowiązane lub pragną nadać formę notarialną (czynności notarialnych).

§ 2. W wypadkach określonych w ustawie czynności notarialnych może dokonywać również asesor notarialny zatrudniony w kancelarii notarialnej.

Art. 2. § 1. Notariusz w zakresie swoich uprawnień, o których mowa w art. 1, działa jako osoba zaufania publicznego, korzystając z ochrony przysługującej funkcjonariuszom publicznym.

§ 2. Czynności notarialne, dokonane przez notariusza zgodnie z prawem, mają charakter dokumentu urzędowego.

§ 3. Czynności notarialnych dokonuje się w języku polskim. Na żądanie strony notariusz może dokonać dodatkowo tej czynności w języku obcym, wykorzystując własną znajomość języka obcego wykazaną w sposób określony dla tłumaczy przysięgłych lub korzystając z pomocy tłumacza przysięgłego.

Art. 3. § 1. Czynności notarialnych notariusz dokonuje w kancelarii notarialnej, zwanej dalej „kancelarią”.

§ 2. Czynność notarialna może być dokonana także w innym miejscu, jeżeli przemawia za tym charakter czynności lub szczególne okoliczności.

Art. 4. § 1. Notariusz może prowadzić tylko jedną kancelarię.

§ 2. Notariusz zatrudnia pracowników kancelarii oraz zapewnia warunki lokalowe i wyposażenie kancelarii, stosowne dla notariatu.

§ 3. Kilku notariuszy może prowadzić jedną kancelarię na zasadach spółki cywilnej lub partnerskiej. W takim jednak wypadku każdy z notariuszy dokonuje czynności notarialnych we własnym imieniu i ponosi odpowiedzialność za czynności przez siebie dokonane.

Art. 5.¹⁾ § 1. Notariuszowi za dokonanie czynności notarialnych przysuguje wynagrodzenie określone

na podstawie umowy ze stronami czynności, nie wyższe niż maksymalne stawki taksy notarialnej właściwe dla danej czynności.

§ 2. Wynagrodzenie, o którym mowa w § 1, nie obejmuje kosztów przejazdu i innych niezbędnych wydatków, poniesionych przez notariusza w związku z dokonaniem czynności.

§ 3. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określi, w drodze rozporządzenia, maksymalne stawki taksy notarialnej za czynności notarialne, o których mowa w § 1, oraz maksymalne kwoty, o które może być zwiększone wynagrodzenie za dokonanie czynności notarialnych poza kancelarią notarialną, mając na względzie wartość przedmiotu i rodzaj czynności notarialnej, stopień jej zawiłości, nakład pracy notariusza, czas przeznaczony na dokonanie czynności oraz interes społeczny gwarantujący należyty dostęp do czynności notarialnych w obrocie cywilnoprawnym, a także uwzględniając, że maksymalna stawka za czynność notarialną nie może przekroczyć sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszanego do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, stosowanego poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku.

Art. 6. § 1. Jeżeli strona czynności notarialnej nie jest w stanie bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny ponieść żądanego przez notariusza wynagrodzenia, może wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania o zwolnienie w całości lub w części od ponoszenia tego wynagrodzenia.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do osoby prawnej, która wykaże, że nie ma dostatecznych środków na ponoszenie wynagrodzenia żądanego przez notariusza.

§ 3. Sąd po ustaleniu, że zachodzi potrzeba dokonania czynności notarialnej, uwzględnia wnioski i wyznacza notariusza do dokonania żądanej przez stronę czynności notarialnej.

§ 4. Za stronę zwolnioną od ponoszenia wynagrodzenia za wykonaną czynność notarialną wynagrodzenie ponosi Skarb Państwa. Wynagrodzenie przyznaje notariuszowi, na jego wniosek, sąd, który wyznaczył notariusza, na podstawie taksy, o której mowa w art. 5.

¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy — Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 147, poz. 1547), która weszła w życie z dniem 30 czerwca 2004 r.

§ 5. Do rozpoznania wniosku, o którym mowa w § 1, oraz przyznania notariuszowi wynagrodzenia stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, z uwzględnieniem przepisów o zwolnieniu od kosztów sądowych.

Art. 7. § 1.²⁾ Notariusz jako płatnik na podstawie odrębnych przepisów pobiera podatki.

§ 2. Jeżeli wniosek o wpis do księgi wieczystej, o którym mowa w art. 92 § 4, podlega opłacie sądowej, notariusz pobiera od wnioskodawców tę opłatę i zaznacza w akcie notarialnym wysokość pobranej opłaty sądowej. Notariusz obowiązany jest uzależnić sporządzenie aktu notarialnego od uprzedniego uiszczenia przez strony należnej opłaty sądowej. Pobraną opłatę sądową notariusz przekazuje właściwemu sądowi rejonowemu.

§ 2.^{1,3)} Jeżeli wnioskodawca, o którym mowa w § 2, został zwolniony od kosztów sądowych od wniosku o dokonanie wpisu do księgi wieczystej, notariusz obowiązany jest zaznaczyć w akcie notarialnym, że opłata sądowa nie została pobrana, i załączyć do wypisu aktu notarialnego przesyłanego do sądu w trybie art. 92 § 4 prawomocne postanowienie sądu w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych. W takim wypadku przepisu § 2 nie stosuje się.

§ 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób pobierania i uiszczania oraz sposób i termin przekazywania sądom, a także zwrotu należności, o których mowa w § 2, oraz sposób prowadzenia ich ewidencji.

Art. 8. Notariusz używa pieczęci urzędowej z wizerunkiem orła.

Art. 9. § 1. Minister Sprawiedliwości prowadzi rejestr kancelarii.

§ 2. Minister Sprawiedliwości do dnia 31 stycznia każdego roku ogłasza w formie obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” wykaz zarejestrowanych kancelarii.

Rozdział 2

Powoływanie i odwoływanie notariuszy

Art. 10. § 1.⁴⁾ Notariusza powołuje i wyznacza siedzibę jego kancelarii Minister Sprawiedliwości, na wniosek osoby zainteresowanej, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby notarialnej.

§ 2.⁵⁾ Niewyrażenie opinii, o której mowa w § 1, w ciągu 60 dni od dnia otrzymania wniosku Ministra Sprawiedliwości, uważane jest za wyrażenie opinii pozytywnej.

§ 3.⁵⁾ Minister Sprawiedliwości może odmówić powołania na stanowisko notariusza osoby, o której mowa w § 1, tylko wtedy, gdy kandydat ten nie spełnia wymogów, o których mowa w art. 11—13. Ministrowi Sprawiedliwości oraz organom samorządu notarialnego opiniującym kandydata na notariusza przysługuje prawo wglądu do akt osobowych i dyscyplinarnych osoby składającej wniosek.

Art. 11. Notariuszem może być powołany ten, kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta w pełni z praw cywilnych i obywatelskich;
- 2)⁶⁾ jest nieskazitelnego charakteru i daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu notariusza;
- 3)⁶⁾ ukończył wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskał tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) odbył aplikację notarialną;
- 5) złożył egzamin notarialny;
- 6) pracował w charakterze asesora notarialnego co najmniej 3 lata;
- 7) ukończył 26 lat.

Art. 12.⁷⁾ § 1. Wymagania, o których mowa w art. 11 pkt 4—6, nie dotyczą:

- 1) profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych;
- 2) osób, które zajmowały stanowisko sędziego lub prokuratora;
- 3) osób, które wykonywały zawód adwokata lub radcy prawnego przez okres co najmniej 3 lat;
- 4)⁸⁾ osób, które co najmniej przez trzy lata zajmowały stanowisko radcy Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa.

§ 2.⁹⁾ Do złożenia egzaminu notarialnego przed komisją, o której mowa w art. 71b § 1, bez obowiązku odbycia aplikacji notarialnej, mogą przystąpić:

- 1) doktorzy nauk prawnych;

²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 14 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225, poz. 1635), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2007 r.

³⁾ Dodany przez art. 132 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398), która weszła w życie z dniem 2 marca 2006 r.

⁴⁾ Oznaczenie § 1 nadane przez art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 163, poz. 1361), która weszła w życie z dniem 10 września 2005 r.

⁵⁾ Dodany przez art. 3 pkt 1 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁸⁾ Dodany przez art. 74 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturze Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417 i Nr 264, poz. 2205), która weszła w życie z dniem 15 marca 2006 r.

⁹⁾ Wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2006 r., zgodnie z art. 10 pkt 3 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

- 2) (utracił moc);¹⁰⁾
- 3) (utracił moc);¹⁰⁾
- 4) (utracił moc);¹⁰⁾
- 5) osoby, które pracowały przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat, na stanowisku referendarza sądowego lub asystenta sędziego;
- 6) osoby, które zdały egzamin sędziowski, prokura-torski, adwokacki lub radcowski w zakresie, w któ-rym ustawowo określony przedmiot zdanego przez nich egzaminu jest różny od zakresu prawa określonego w art. 71b § 3.

§ 3. (utracił moc).¹⁰⁾

§ 4. Osoby, o których mowa w § 2, muszą spełniać wymagania przewidziane w art. 11 pkt 1—3 i 7.

Art. 13.¹¹⁾ Wniosek, o którym mowa w art. 10 § 1, powinien zawierać dane o kwalifikacjach osoby zainteresowanej, wymienionej w art. 11 lub 12 § 1, oraz wskazywać lokal przewidywany do prowadzenia kancelarii i termin jej uruchomienia. Do wniosku osoba zainteresowana obowiązana jest dołączyć informację o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego, opatrzoną datą nie wcześniejszą niż miesiąc przed jej złożeniem, oraz — w przypadku osoby urodzonej przed dniem 1 sierpnia 1972 r. — oświadczenie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944—1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, z późn. zm.¹²⁾) albo informację, o której mowa w art. 7 ust. 3a tej ustawy.

Art. 14. § 1. Notariusz jest obowiązany w ciągu 2 miesięcy od zawiadomienia o powołaniu uruchomić kancelarię i zgłosić o tym Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 2. W razie nieuruchomienia kancelarii w terminie, o którym mowa w § 1, powołanie traci moc; okoliczność tę stwierdza Minister Sprawiedliwości.

Art. 15. § 1. Przy powołaniu notariusz składa wobec Ministra Sprawiedliwości ślubowanie według następującej roty:

„Ślubuję uroczyście jako notariusz powierzone mi obowiązki wypełniać zgodnie z prawem i sumieniem, dochować tajemnicy państwowej i zawodowej, w postępowaniu swym kierować się zasadami godności, honoru i uczciwości.”.

¹⁰⁾ Z dniem 4 kwietnia 2008 r. na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 marca 2008 r. sygn. akt K 4/07 (Dz. U. Nr 57, poz. 348).

¹¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 4. Zdanie drugie w brzmieniu ustalonym przez art. 35 pkt 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944—1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162), która weszła w życie z dniem 15 marca 2007 r.

¹²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 83, poz. 561, Nr 85, poz. 571, Nr 115, poz. 789, Nr 165, poz. 1171 i Nr 176, poz. 1242.

§ 2. Minister Sprawiedliwości może upoważnić prezesa właściwego sądu apelacyjnego do przyjęcia ślubowania.

Art. 16. § 1. Minister Sprawiedliwości odwołuje notariusza, jeżeli notariusz:

- 1) zrezygnował z prowadzenia kancelarii;
- 2) z powodu choroby lub ułomności został orzeczeniem komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia¹³⁾ uznany za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków notariusza lub bez uzasadnionej przyczyny odmówił poddania się takiemu badaniu, mimo zalecenia rady właściwej izby notarialnej;
- 2a)¹⁴⁾ ukończył 70 lat;
- 3) (uchylony);¹⁵⁾
- 4) został pozbawiony prawa prowadzenia kancelarii orzeczeniem sądu dyscyplinarnego;
- 4a) (utracił moc);¹⁶⁾
- 5) utracił z mocy wyroku sądowego prawa publiczne lub prawo wykonywania zawodu notariusza.

§ 2. Odwołanie notariusza z przyczyn wymienionych w § 1 pkt 2 następuje po uprzednim wysłuchaniu notariusza, chyba że nie jest to możliwe.

§ 3.¹⁷⁾ Minister Sprawiedliwości może odwołać notariusza, który uzyskał dwie ujemne oceny w wyniku kolejnych wizytacji przeprowadzonych przez wizytatora samorządu notarialnego lub właściwy organ Ministra Sprawiedliwości. Odwołanie następuje po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby notarialnej, wydanej na wniosek Ministra Sprawiedliwości, w terminie miesiąca od daty wpływu wniosku.

§ 4.¹⁸⁾ Niewydanie przez radę właściwej izby notarialnej opinii w terminie, o którym mowa w § 3, nie wstrzymuje wydania decyzji.

¹³⁾ Obecnie: lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, stosownie do art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. Nr 100, poz. 461), która weszła w życie z dniem 1 września 1997 r.

¹⁴⁾ Dodany przez art. 3 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 80, poz. 540), która weszła w życie z dniem 9 czerwca 2007 r.

¹⁵⁾ Przez art. 3 pkt 5 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

¹⁶⁾ Dodany przez art. 35 pkt 2 ustawy wymienionej jako druga w odnośniku 11; utracił moc z dniem 15 maja 2007 r. na podstawie pkt 69 wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2007 r. sygn. akt K 2/07 (Dz. U. Nr 85, poz. 571).

¹⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 1 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 14.

¹⁸⁾ Dodany przez art. 3 pkt 5 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 4; w brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 1 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 14.

Rozdział 3

Obowiązki i prawa notariuszy

Art. 17. Notariusz jest obowiązany postępować zgodnie ze złożonym ślubowaniem oraz stale podnosić kwalifikacje zawodowe.

Art. 18. § 1. Notariusz jest obowiązany zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których powziął wiadomość ze względu na wykonywane czynności notarialne.

§ 2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa także po odwołaniu notariusza.

§ 3. Obowiązek zachowania tajemnicy ustaje, gdy notariusz składa zeznania jako świadek przed sądem, chyba że ujawnienie tajemnicy zagraża dobru państwa albo ważnemu interesowi prywatnemu. W tych wypadkach od obowiązku zachowania tajemnicy może zwolnić notariusza Minister Sprawiedliwości.

§ 4.¹⁹⁾ Obowiązek zachowania tajemnicy nie dotyczy informacji udostępnianych na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1505, z późn. zm.²⁰⁾) — w zakresie określonym tymi przepisami.

Art. 19. § 1. Notariusz nie może podejmować zatrudnienia bez uzyskania uprzedniej zgody rady właściwej izby notarialnej, z wyjątkiem zatrudnienia w charakterze pracownika naukowo-dydaktycznego, dydaktycznego lub naukowego, chyba że wykonywanie tego zatrudnienia przeszkadza w pełnieniu jego obowiązków.

§ 2. Notariuszowi nie wolno także podejmować zajęcia, które by przeszkadzało w pełnieniu obowiązków albo mogło uchybiać powadze wykonywanego zawodu. Nie wolno mu w szczególności zajmować się handlem, przemysłem, pośrednictwem i doradztwem w interesach.

§ 3. O zamiarze podjęcia zatrudnienia lub zajęcia notariusz jest obowiązany zawiadomić prezesa rady właściwej izby notarialnej. Rada rozstrzyga, czy podjęcie zatrudnienia lub zajęcia nie uchybia obowiązkowi notariusza albo powadze wykonywanego zawodu. Jeżeli rada nie wyrazi zgody na zatrudnienie lub zajęcie, o których mowa w § 1 i 2, sprawę, na wniosek notariusza, rozstrzyga Krajowa Rada Notarialna, której decyzja jest ostateczna.

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 4 ustawy z dnia 5 marca 2004 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 62, poz. 577), która weszła w życie z dniem 15 maja 2004 r.

²⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 62, poz. 577, Nr 96, poz. 959 i Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 183, poz. 1538, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 157, poz. 1119 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056 i Nr 180, poz. 1109.

Art. 19a. Notariusz podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 1 § 1.

Art. 19b.²¹⁾ Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 19a, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.

Art. 19c.²²⁾ Rada izby notarialnej właściwej ze względu na siedzibę kancelarii notarialnej jest obowiązana do przeprowadzania kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w art. 19a. Spełnienie tego obowiązku ustala się na podstawie okazanej przez notariusza polisy lub innego dokumentu ubezpieczenia, potwierdzającego zawarcie umowy tego ubezpieczenia, wystawionego przez zakład ubezpieczeń.

Art. 19d.²²⁾ Minister Sprawiedliwości nadzoruje wykonywanie przez rady izb notarialnych zadań określonych w art. 19c. Prezesa rad izb notarialnych obowiązani są do składania Ministrowi Sprawiedliwości raz w roku, w terminie do dnia 15 marca, sprawozdań z kontroli przeprowadzonych w poprzednim roku kalendarzowym.

Art. 20. § 1. Kancelaria powinna być czynna w dniach powszednich co najmniej 6 godzin dziennie.

§ 2. Rada właściwej izby notarialnej może ustalić 1 dzień powszedni tygodnia jako wolny za przepracowaną sobotę.

§ 3. W wypadkach niecierpiących zwłoki albo szczególnych potrzeb kancelaria może być czynna także w niedziele i święta.

Art. 21. § 1.²³⁾ Jeżeli notariusz nie może pełnić swych obowiązków, wyznacza na ten czas zastępcę spośród asesorów notarialnych własnej kancelarii, informując o tym prezesa rady izby, lub spośród asesorów notarialnych innej kancelarii objętej właściwością izby notarialnej, w porozumieniu z prezesem rady danej izby.

²¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 143 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

²²⁾ Dodany przez art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 30 lipca 2004 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych, ustawy — Prawo o notariacie oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 202, poz. 2067), która weszła w życie z dniem 1 października 2004 r.

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 6 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

§ 2. (uchylony).²⁴⁾

§ 3. Jeżeli z powodu nieobecności notariusza wynikłej z nieprzewidzianych przyczyn notariusz nie pozostawił w kancelarii zastępcy na czas swej nieobecności, zastępcę wyznacza prezes rady właściwej izby notarialnej.

§ 4.²⁵⁾ W wypadkach, o których mowa w § 1 i 3, zastępcą notariusza może być wyznaczony także notariusz emerytowany.

Art. 22.²⁶⁾ W wypadku zaprzestania prowadzenia kancelarii przez notariusza z innych powodów niż jego śmierć lub zawieszenia go w czynnościach, rada izby notarialnej może wyznaczyć czasowo do pełnienia obowiązków notariusza zastępcę spośród asesorów notarialnych danej izby.

Art. 23. Notariusze optacają, na potrzeby organów samorządu notarialnego, składki miesięczne, których wysokość ustala corocznie Krajowa Rada Notarialna. Ponadto, stosownie do uchwał właściwych izb notarialnych, notariusze optacają składki na inne określone cele.

Art. 24.²⁷⁾ W zakresie ubezpieczeń społecznych do notariuszy i członków ich rodzin stosuje się przepisy ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą.

Art. 24a. (uchylony).²⁸⁾

Art. 25. Notariusz, który przeszedł na emeryturę lub rentę, może używać tytułu „emerytowany notariusz”.

Rozdział 4

Samorząd notarialny

Art. 26. § 1. Notariusze tworzą samorząd notarialny.

§ 2. Samorząd notarialny obejmuje izby notarialne i Krajową Radę Notarialną.

²⁴⁾ Przez art. 3 pkt 6 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

²⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 6 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

²⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 7 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

²⁷⁾ Utracił moc na podstawie art. 170 pkt 22 ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., w zakresie uregulowanym tą ustawą; stosownie do art. 122 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., ilekroć przepisy odsyłają do przepisów o ubezpieczeniach społecznych — należy przez to rozumieć odesłanie do przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych.

²⁸⁾ Przez art. 8 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. — Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1808), która weszła w życie z dniem 21 sierpnia 2004 r.

§ 3. Izby notarialne i Krajowa Rada Notarialna posiadają osobowość prawną.

Art. 27. Organami izby notarialnej są:

- 1) walne zgromadzenie notariuszy izby;
- 2) rada izby notarialnej.

Art. 28. § 1. Izbę notarialną stanowią notariusze prowadzący kancelarię w okręgu sądu apelacyjnego.

§ 2. Siedzibą izby notarialnej jest siedziba sądu apelacyjnego.

Art. 29. § 1. Walne zgromadzenia notariuszy izby notarialnej są zwyczajne lub nadzwyczajne.

§ 2. Zwyczajne walne zgromadzenie notariuszy zwołuje, w pierwszym kwartale każdego roku, rada izby notarialnej. Nadzwyczajne walne zgromadzenie może być zwołane z inicjatywy Ministra Sprawiedliwości, na podstawie uchwały rady albo na wniosek co najmniej 1/5 ogólnej liczby notariuszy wchodzących w skład izby.

§ 3. W walnym zgromadzeniu jest obowiązany uczestniczyć każdy notariusz należący do danej izby.

Art. 30. § 1. Do zakresu działania walnego zgromadzenia notariuszy izby notarialnej należą:

- 1)²⁹⁾ wybór prezesa i wiceprezesa oraz pozostałych członków rady izby notarialnej;
- 2) wybór członka Krajowej Rady Notarialnej;
- 3) wybór notariuszy do sądów dyscyplinarnych oraz rzecznika dyscyplinarnego;
- 4) zatwierdzenie sprawozdania rocznego i zamknięcia okresu rachunkowego, przedstawionego przez radę izby notarialnej;
- 5) uchwalenie budżetu;
- 6) ustalenie składek na określone cele;
- 7) załatwianie innych spraw w zakresie działania notariatu.

§ 2. Walne zgromadzenie notariuszy uchwała regulamin swego działania.

Art. 31. § 1. Rozstrzygnięcia walnego zgromadzenia zapadają w formie uchwał.

§ 2. Uchwały walnego zgromadzenia notariuszy izby notarialnej są podejmowane zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy członków izby.

§ 3. Wybory odbywają się w głosowaniu tajnym, z wyjątkiem wyboru przewodniczącego zgromadzenia.

²⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 8 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

Art. 32. § 1.³⁰⁾ Rada izby notarialnej działa w siedzibie izby i oprócz prezesa oraz wiceprezesa składa się z:

- 1) 5 członków w izbach liczących do 100 notariuszy;
- 2) 7 członków w izbach liczących od 101 do 200 notariuszy;
- 3) 9 członków w izbach liczących ponad 200 notariuszy.

§ 2. Kadencja rady trwa 3 lata.

§ 3.³¹⁾ Prezes i wiceprezes nie mogą sprawować tych samych funkcji więcej niż dwie, następujące bezpośrednio po sobie, pełne kadencje.

Art. 33. Rada izby notarialnej na pierwszym posiedzeniu dokonuje podziału czynności między swych członków, jak również uchwała regulamin wewnętrzny urzędowania rady.

Art. 34. § 1. Prezes rady izby notarialnej reprezentuje radę, kieruje jej pracami, przewodniczy na posiedzeniach i wykonuje uchwały rady. W razie nieobecności prezesa, jego obowiązki wykonuje wiceprezes rady.

§ 2.³²⁾ Do składania oświadczeń woli w sprawach majątkowych wymagane jest współdziałanie dwóch członków rady, w tym prezesa lub wiceprezesa.

Art. 35. Do zakresu działania rady izby notarialnej należy:

- 1) opiniowanie wniosków w przedmiocie powoływania i odwoływania notariuszy i asesorów notarialnych;
- 2) nadzór nad wykonywaniem obowiązków przez notariuszy, asesorów i aplikantów notarialnych oraz nad przestrzeganiem przez nich powagi i godności notariusza;
- 2a) nadzór nad wykonaniem obowiązkowego ubezpieczenia, o którym mowa w art. 19a;
- 3) organizowanie szkolenia aplikantów notarialnych;
- 4)³³⁾ zarząd i rozporządzanie majątkiem izby;
- 5) zwoływanie walnych zgromadzeń notariuszy izby i wykonywanie uchwał tych zgromadzeń;
- 6) prowadzenie wykazów notariuszy, asesorów i aplikantów notarialnych izby;
- 7) wykonywanie innych czynności przewidzianych prawem.

³⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 9 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

³¹⁾ Dodany przez art. 3 pkt 9 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

³²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 10 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

³³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 11 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

Art. 36. § 1. Do ważności uchwał rady izby notarialnej jest wymagana obecność co najmniej połowy jej członków.

§ 2. Uchwały rady zapadają zwykłą większością głosów, przy czym w razie równej liczby głosów decyduje głos prezesa rady.

Art. 37. Rada izby notarialnej przedstawia każdego roku Krajowej Radzie Notarialnej wykaz asesorów i aplikantów notarialnych izby.

Art. 38. Krajowa Rada Notarialna jest reprezentantem notariatu.

Art. 39. § 1. Krajowa Rada Notarialna składa się z notariuszy wybranych przez walne zgromadzenia notariuszy izb notarialnych.

§ 2. Prezesem Krajowej Rady Notarialnej jest notariusz, wybrany w drodze tajnego głosowania spośród jej członków.

§ 3. Kadencja Krajowej Rady Notarialnej trwa 3 lata.

§ 4.³⁴⁾ Do członka Krajowej Rady Notarialnej przepis art. 32 § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 40. § 1. Do zakresu działania Krajowej Rady Notarialnej należy w szczególności:

- 1) uchwalanie regulaminu wewnętrznego urzędowania kancelarii;
- 2) przedstawianie opinii i propozycji w sprawach:
  - a) taksy notarialnej,
  - b) zmian przepisów dotyczących funkcjonowania notariatu;
- 3) współpraca z notariatami innych państw;
- 4) wyrażanie stanowiska w sprawach przedstawionych przez Ministra Sprawiedliwości lub inne organy samorządu notarialnego;
- 5) wybór spośród członków rady rzeczownika dyscyplinarnego;
- 6) uchwalanie regulaminu swego urzędowania;
- 7) wypowiedanie się w sprawie zasad etyki zawodowej notariuszy;
- 8) ustalanie wysokości składek miesięcznych notariuszy na potrzeby samorządu notarialnego oraz zasad ich wydatkowania;
- 8a)³⁵⁾ uchwalanie zasad zwalniania aplikantów od ponoszenia w całości lub w części opłaty rocznej, a także odraczania jej płatności lub rozkładania jej na raty;

³⁴⁾ Dodany przez art. 3 pkt 12 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

³⁵⁾ Dodany przez art. 3 pkt 13 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

- 9) ustalanie programu aplikacji notarialnej oraz nadzór nad szkoleniem aplikantów;
- 10) ustalanie zasad i trybu zwoływania kongresu notariuszy.

§ 2. Krajowa Rada Notarialna składa Ministrowi Sprawiedliwości raz w roku ocenę stanu notariatu.

§ 3. Do Krajowej Rady Notarialnej stosuje się odpowiednio przepis art. 34 § 2.

Art. 41. Krajowa Rada Notarialna może zwołać kongres notariuszy w celu zasięgnięcia opinii w istotnych sprawach notariatu.

Rozdział 5

Nadzór nad notariatem i odpowiedzialność notariuszy za szkody

Art. 42. § 1. Nadzór nad działalnością notariuszy i organami samorządu notarialnego sprawuje Minister Sprawiedliwości osobiście, za pośrednictwem prezesów sądów apelacyjnych lub sądów *wojewódzkich*³⁶⁾ albo przez wyznaczone osoby.

§ 2. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowo tryb wykonywania nadzoru, o którym mowa w § 1.

Art. 43. § 1. Minister Sprawiedliwości może zatrudnić notariusza, za jego zgodą, w Ministerstwie Sprawiedliwości, sądzie apelacyjnym lub sądzie *wojewódzkim*³⁶⁾ do wykonywania czynności nadzoru nad działalnością notariuszy i organami samorządu notarialnego.

§ 2. Do notariusza, o którym mowa w § 1, stosuje się przepisy ustawy o pracownikach urzędów państwowych.

§ 3. W okresie zatrudnienia w Ministerstwie Sprawiedliwości, sądzie apelacyjnym lub sądzie *wojewódzkim*³⁶⁾ prawo notariusza do prowadzenia kancelarii notarialnej ulega zawieszeniu.

§ 4. Minister Sprawiedliwości, w szczególności uzasadnionych wypadkach, może, na wniosek notariusza, zawiesić prawo notariusza do prowadzenia kancelarii w razie podjęcia przez niego innego zatrudnienia lub wykonywania funkcji publicznej.

Art. 44. § 1. Nadzór nad notariuszami na obszarze właściwości izby notarialnej wykonuje również rada izby przez swoich członków lub przez wyznaczonych w tym celu notariuszy niebędących członkami rady albo emerytowanych notariuszy.

§ 2. W ramach nadzoru, o którym mowa w § 1, w każdej kancelarii przeprowadza się wizytację co najmniej raz na 3 lata.

§ 3. Z wizytacji sporządza się protokół. Rada izby notarialnej ocenia wyniki wizytacji i przedstawia — w ciągu 2 miesięcy od wizytacji — odpis protokołu Ministrowi Sprawiedliwości, zawiadamiając go równocześnie o środkach podjętych w celu usunięcia stwierdzonych uchybień.

Art. 45. Osoby powołane do nadzoru mają prawo wglądu w czynności notarialne, badania ich zgodności z prawem, a także mogą żądać wyjaśnień oraz zarządzać usunięcie uchybień i usterek, a w razie dostrzeżenia naruszenia przez notariusza jego obowiązków — żądać wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.

Art. 46. Organy samorządu notarialnego przesyłają Ministrowi Sprawiedliwości uchwały, a także protokoły walnych zgromadzeń notariuszy oraz sprawozdania roczne wraz z bilansami — w terminie 14 dni od ich powzięcia lub sporządzenia.

Art. 47.³⁷⁾ § 1. Minister Sprawiedliwości zwraca się do Sądu Najwyższego o uchylenie sprzecznych z prawem uchwał organu samorządu notarialnego w terminie 3 miesięcy od dnia ich doręczenia. Jeżeli zaskarżona uchwała rażąco narusza prawo, termin ten wynosi 6 miesięcy.

§ 2. Sąd Najwyższy utrzymuje zaskarżoną uchwałę w mocy lub uchyla uchwałę i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu organowi samorządu, ustalając wytyczne co do sposobu jej załatwienia. Skargę spóźnioną Sąd Najwyższy pozostawia bez rozpoznania.

Art. 48. Minister Sprawiedliwości może zwrócić się do organów samorządu notarialnego o podjęcie uchwały w określonej sprawie należącej do właściwości tych organów. Uchwała powinna być podjęta w terminie 1 miesiąca.

Art. 49. Notariusz ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu czynności notarialnych na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym, z uwzględnieniem szczególnej staranności, do jakiej jest obowiązany przy wykonywaniu tych czynności.

Rozdział 6

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 50.³⁸⁾ Notariusz odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia zawodowe, w tym za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawnych, uchybienia powadze lub godności zawodu, jak również za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w art. 19a, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 19b.

Art. 51. § 1. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;

³⁶⁾ Obecnie: sądów okręgowych, stosownie do art. 4 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o zmianie ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 160, poz. 1064), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

³⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 14.

³⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 22.

- 2) nagana;
- 3) kara pieniężna do wysokości pięciokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, nie niższa od połowy tego wynagrodzenia;
- 4) pozbawienie prawa prowadzenia kancelarii.

§ 2. Wymierzenie kary nagany lub kary pieniężnej pociąga za sobą niemożność udziału ukaranego w organach samorządu notarialnego i w sądzie dyscyplinarnym przez okres 3 lat.

§ 3. Kary pieniężne wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 52. § 1. Po upływie 3 lat od chwili czynu nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, a w razie wszczęcia — ulega ono umorzeniu.

§ 2. Jeżeli jednak czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w przepisach Kodeksu karnego.

Art. 53. § 1. Do orzekania w sprawach dyscyplinarnych są powołane sądy dyscyplinarne:

- 1) w pierwszej instancji — sądy dyscyplinarne izb notarialnych;
- 2) w drugiej instancji — Wyższy Sąd Dyscyplinarny.

§ 2. Członków sądów dyscyplinarnych wybierają na trzyletnią kadencję poszczególne walne zgromadzenia notariuszy izb notarialnych.

§ 3. Ogólną liczbę członków sądów dyscyplinarnych oraz liczbę członków tych sądów wybieranych przez poszczególne walne zgromadzenia notariuszy izb notarialnych określa Krajowa Rada Notarialna.

§ 4. Przewodniczących sądów dyscyplinarnych i ich zastępców wybierają spośród siebie członkowie tych sądów.

Art. 54. § 1. Sąd dyscyplinarny orzeka w składzie 3 członków, a Wyższy Sąd Dyscyplinarny w składzie 5 członków. W składzie orzekającym w drugiej instancji nie może brać udziału członek sądu, który brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia.

§ 2. Skład orzekający wyznacza przewodniczący sądu dyscyplinarnego.

Art. 55. Rzecznikami sądów dyscyplinarnych izb oraz Wyższego Sądu Dyscyplinarnego są notariusze wybrani odpowiednio przez walne zgromadzenia notariuszy i Krajową Radę Notarialną.

Art. 56. Obwiniony może ustanowić obrońcę spośród notariuszy lub adwokatów.

Art. 57. § 1. Postępowanie dyscyplinarne toczy się z wyłączeniem jawności. Na rozprawie mogą być obecni notariusze.

§ 2. Protokolantem może być notariusz lub asesor notarialny wyznaczony przez przewodniczącego sądu dyscyplinarnego.

Art. 57a.³⁹⁾ Ministrowi Sprawiedliwości oraz osobom przez niego upoważnionym przysługuje w każdym stadium postępowania dyscyplinarnego prawo wglądu do akt i żądania informacji o wynikach tego postępowania, jak również prawo żądania akt sprawy.

Art. 58. Wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego mogą zgłosić Minister Sprawiedliwości lub rada właściwej izby notarialnej po wstępnym wyjaśnieniu okoliczności koniecznych do ustalenia znamion czynu zarzuconego obwinionemu oraz złożeniu wyjaśnień przez obwinionego, chyba że złożenie tych wyjaśnień nie jest możliwe.

Art. 59. § 1. Po otrzymaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przewodniczący sądu wyznacza termin rozprawy i zawiadamia o nim rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego oraz obrońcę, a w razie potrzeby wzywa świadków i biegłych.

§ 2. Postępowanie dyscyplinarne w pierwszej instancji powinno być zakończone w terminie 1 miesiąca od daty wpływu wniosku.

§ 3. Nieu sprawiedliwione niestawienie rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego lub jego obrońcy nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

Art. 60. Jeżeli w toku rozprawy ujawni się inne przewinienie oprócz objętego wnioskiem o wszczęcie postępowania, sąd może wydać co do tego przewinienia orzeczenie tylko za zgodą rzecznika dyscyplinarnego i obwinionego lub jego obrońcy.

Art. 61. W razie odwołania notariusza w toku postępowania dyscyplinarnego, postępowanie toczy się nadal.

Art. 62. § 1. Uzasadnienie orzeczenia sądu dyscyplinarnego sporządza się na piśmie w terminie 7 dni od ogłoszenia orzeczenia.

§ 2. Orzeczenie wraz z uzasadnieniem doręcza się rzecznikowi dyscyplinarnemu i obwinionemu.

Art. 63. § 1.⁴⁰⁾ Od orzeczenia sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji przysługuje obwinionemu, rzecznikowi dyscyplinarnemu oraz Ministrowi Sprawiedliwości odwołanie do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia wraz z uzasadnieniem. Odwołanie wnosi się do sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji. Odwołanie powinno być przesłane w terminie 7 dni od dnia jego wpływu wraz z aktami do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.

§ 2. Orzeczenie wraz z uzasadnieniem wydane przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny doręcza się rzecznikowi dyscyplinarnemu, obwinionemu, Ministrowi Sprawiedliwości oraz Krajowej Radzie Notarialnej.

³⁹⁾ Dodany przez art. 3 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 14.

⁴⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 14.

Art. 63a. § 1. Od orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny przystępuje obwinionemu, rzecznikowi dyscyplinarnemu, Ministrowi Sprawiedliwości, Rzecznikowi Praw Obywatelskich oraz Krajowej Radzie Notarialnej kasacja do Sądu Najwyższego.

§ 2. Orzeczenie, od którego służy kasacja podmiotom, o których mowa w § 1, nie podlega wykonaniu do czasu wniesienia kasacji lub bezskutecznego upływu terminu do jej wniesienia.

Art. 63b. Kasacja może być wniesiona z powodu rażącego naruszenia prawa, jak również rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej.

Art. 63c. Kasację wnosi się do Sądu Najwyższego za pośrednictwem sądu dyscyplinarnego drugiej instancji w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem.

Art. 63d. § 1. Od kasacji, o której mowa w art. 63a § 1, nie uiszcza się opłaty sądowej.

§ 2. Orzeczenie, od którego wniesiono kasację, nie podlega wykonaniu do czasu rozpoznania kasacji.

§ 3. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację na rozprawie w składzie trzech sędziów.

Art. 63e. Do rozpoznania kasacji, o której mowa w art. 63a § 1, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego o kasacji, z wyłączeniem art. 526 § 2 oraz art. 530 § 2 i 3.

Art. 64. Po uprawomocnieniu się orzeczenia sądu dyscyplinarnego przewodniczący sądu pierwszej instancji przesyła odpis orzeczenia Ministrowi Sprawiedliwości oraz radzie właściwej izby notarialnej.

Art. 65. § 1. Odpis prawomocnego orzeczenia skazującego na karę dyscyplinarną dołącza się do akt osobowych obwinionego.

§ 2. Wykonanie orzeczenia sądu dyscyplinarnego należy co do kary wymienionej w art. 51 § 1 pkt 4 do Ministra Sprawiedliwości, a co do pozostałych kar — do rady właściwej izby notarialnej.

§ 3. Po upływie 3 lat od uprawomocnienia się orzeczenia orzekającego karę upomnienia, nagany albo kary pieniężnej, a po upływie 5 lat od uprawomocnienia się orzeczenia o pozbawieniu prawa prowadzenia kancelarii, Minister Sprawiedliwości, na wniosek ukaranego, zarządza usunięcie odpisu orzeczenia z akt osobowych, jeżeli w tym okresie nie wydano przeciwko ukaranemu innego orzeczenia o nałożeniu kary dyscyplinarnej.

Art. 66. (uchylony).⁴¹⁾

Art. 67. § 1. Koszty postępowania dyscyplinarnego wykładają organy samorządu notarialnego.

⁴¹⁾ Przez art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 12 maja 2000 r. o zmianie ustawy — Prawo o notariacie i ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 48, poz. 551), która weszła w życie z dniem 29 czerwca 2000 r.

§ 2. W wypadku prawomocnego ukarania, kosztami postępowania dyscyplinarnego obciąża się notariusza.

Art. 68. § 1. Sąd dyscyplinarny może zawiesić w czynnościach zawodowych notariusza, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne, dyscyplinarne lub o ubezwłasnowolnienie.

§ 2. Na uchwałę o zawieszeniu w czynnościach zawodowych notariuszowi przystępuje zażalenie.

§ 3. Zażalenie rozpoznaje sąd dyscyplinarny drugiej instancji.

§ 4.⁴²⁾ Zawieszenie w czynnościach zawodowych, z zastrzeżeniem § 5, ustaje z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego, chyba że sąd dyscyplinarny uchylił je wcześniej.

§ 5.⁴³⁾ W przypadku skazania notariusza na karę dyscyplinarną pozbawienia prawa prowadzenia kancelarii zawieszenie w czynnościach zawodowych ustaje z chwilą uprawomocnienia się decyzji Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie odwołania notariusza ze stanowiska.

Art. 69. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

Art. 70. Obsługę organizacyjno-kancelaryjną sądów dyscyplinarnych zapewniają odpowiednio — rady izb notarialnych lub Krajowa Rada Notarialna.

Rozdział 7

Aplikanci i asesory notarialni

Art. 71.⁴⁴⁾ § 1. Nabór na aplikację notarialną przeprowadza się w drodze egzaminu konkursowego na aplikację notarialną, zwanego dalej „egzaminem konkursowym”.

§ 2. Aplikantem notarialnym może być osoba, która spełnia warunki określone w art. 11 pkt 1—3 i uzyskała pozytywną ocenę z egzaminu konkursowego.

§ 3. Wpis na listę aplikantów notarialnych następuje po przeprowadzeniu egzaminu konkursowego na podstawie uchwały rady izby notarialnej właściwej ze względu na miejsce złożenia zgłoszenia, o którym mowa w art. 71d § 2. Uzyskanie przez kandydata pozytywnej oceny z egzaminu konkursowego uprawnia go do złożenia wniosku o wpis na listę aplikantów notarialnych w ciągu 2 lat od dnia ogłoszenia wyników egzaminu konkursowego.

§ 4. Nie można odmówić wpisu osobie spełniającej warunki, o których mowa w § 2 i 3.

§ 5. Aplikant notarialny może być również zatrudniony przez notariusza prowadzącego kancelarię lub przez radę izby notarialnej.

⁴²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 14 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁴³⁾ Dodany przez art. 3 pkt 14 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁴⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 15 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

Art. 71a.⁴⁵⁾ § 1. Rada izby notarialnej podejmuje uchwałę w sprawie wpisu na listę aplikantów notarialnych w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o wpis.

§ 2. Od uchwały o odmowie wpisu służy zainteresowanemu odwołanie do Krajowej Rady Notarialnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.

§ 3. Od ostatecznej decyzji odmawiającej wpisu na listę aplikantów notarialnych oraz w wypadku niepodjęcia uchwały przez radę izby notarialnej w terminie 30 dni od złożenia wniosku o wpis lub niepodjęcia uchwały przez Krajową Radę Notarialną w terminie 30 dni od doręczenia odwołania zainteresowanemu służy skarga do sądu administracyjnego.

Art. 71b.⁴⁵⁾ § 1.⁴⁶⁾ Egzamin konkursowy przeprowadzają komisje egzaminacyjne do spraw aplikacji notarialnej przy Ministrze Sprawiedliwości, powołane na obszarze jednej izby notarialnej, zwane dalej „komisjami”. Siedziba komisji mieści się w siedzibie izby notarialnej.

§ 2.⁴⁶⁾ Minister Sprawiedliwości jest organem wyższego stopnia w stosunku do komisji.

§ 3. Egzamin konkursowy polega na sprawdzeniu wiedzy kandydata na aplikanta notarialnego, zwanego dalej „kandydatem”, z zakresu prawa: konstytucyjnego, cywilnego, postępowania cywilnego, gospodarczego, spółek prawa handlowego, pracy i ubezpieczeń społecznych, rodzinnego i opiekuńczego, administracyjnego, postępowania administracyjnego, finansowego, europejskiego, prywatnego międzynarodowego, ustroju sądów, samorządu notarialnego i innych organów ochrony prawnej działających w Rzeczypospolitej Polskiej, a także warunków wykonywania zawodu notariusza i etyki tego zawodu.

§ 4.⁴⁶⁾ Egzamin konkursowy przeprowadza się raz w roku, w terminie wyznaczonym przez Ministra Sprawiedliwości, nie później niż do 30 września, przed rozpoczęciem roku szkoleniowego, równocześnie w tym samym dniu w Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem § 5.

§ 5.⁴⁶⁾ W wypadku zaistnienia zdarzenia losowego uniemożliwiającego przeprowadzenie egzaminu konkursowego przez daną komisję w terminie, o którym mowa w § 4, Minister Sprawiedliwości wyznacza dodatkowy termin przeprowadzenia egzaminu konkursowego przez tę komisję. Przepisy art. 71c § 4—7 stosuje się odpowiednio.

Art. 71c.⁴⁷⁾ § 1. Minister Sprawiedliwości każdego roku powołuje pięcioosobowy zespół do przygotowania pytań na egzamin konkursowy dla kandydatów, zwany dalej „zespołem konkursowym”.

§ 2. W skład zespołu konkursowego wchodzi 5 osób, w tym 3 przedstawiciele Ministra Sprawiedliwości oraz 2 przedstawiciele delegowanych przez Krajową Radę Notarialną.

§ 3. Przewodniczący zespołu konkursowego, wyznaczony przez Ministra Sprawiedliwości spośród jego przedstawicieli, kieruje pracami zespołu oraz określa tryb pracy zespołu.

§ 4. Zespół konkursowy przygotowuje jeden zestaw pytań w formie testu wyboru na egzamin konkursowy dla kandydatów.

§ 5. Każda rada izby notarialnej może zgłosić zespołowi konkursowemu, za pośrednictwem przewodniczącego zespołu, propozycję pytań.

§ 6. Zespół konkursowy sporządza zestaw pytań na potrzebę egzaminu konkursowego, mając na uwadze konieczność zapewnienia jednakowego poziomu sprawdzenia wiedzy kandydatów.

§ 7. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określi, w drodze rozporządzenia, sposób zgłaszania propozycji pytań, przygotowywania, przechowywania oraz przekazywania komisjom pytań na egzamin konkursowy, mając na uwadze konieczność zabezpieczenia tych pytań przed ich nieuprawnionym ujawnieniem.

Art. 71d.⁴⁵⁾ § 1.⁴⁶⁾ W terminie do dnia 30 czerwca każdego roku Minister Sprawiedliwości zamieszcza w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim i Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.⁴⁸⁾), zwanym dalej „Biuletynem”, ogłoszenie o egzaminie konkursowym, w którym podaje w szczególności:

- 1) termin złożenia zgłoszenia o przystąpieniu do egzaminu konkursowego na aplikację notarialną, zwanego dalej „zgłoszeniem”;
- 2) adres siedziby komisji;
- 3) termin przeprowadzenia egzaminu konkursowego;
- 4) wysokość opłaty konkursowej, o której mowa w art. 71e § 1.

§ 2. Zgłoszenie, o którym mowa w § 1 pkt 1, powinno zawierać:

- 1) wniosek o dopuszczenie do egzaminu konkursowego;
- 2) kwestionariusz osobowy;
- 3) życiorys;
- 4) oryginał albo urzędowy odpis dyplomu ukończenia wyższych studiów prawniczych w Polsce i uzyskania tytułu magistra lub zagranicznych studiów prawniczych uznanych w Polsce albo zaświadczenie o zdaniu egzaminu magisterskiego;

⁴⁵⁾ Dodany przez art. 3 pkt 16 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁴⁶⁾ Wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2006 r., zgodnie z art. 10 pkt 3 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁴⁷⁾ Dodany przez art. 3 pkt 16 ustawy, o której mowa w odnośniku 4; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2006 r., zgodnie z art. 10 pkt 3 lit. b tej ustawy.

⁴⁸⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565 i Nr 132, poz. 1110.

5) informację o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego opatrzoną datą nie wcześniejszą niż miesiąc przed jej złożeniem;

6) 2 zdjęcia.

§ 3.⁴⁶⁾ Zgłoszenie powinno być złożone przez kandydata najpóźniej 45 dni przed dniem rozpoczęcia egzaminu konkursowego, do komisji, o której mowa w § 1 pkt 2.

§ 4.⁴⁶⁾ Jeżeli zgłoszenie nie spełnia wymagań formalnych określonych w § 2, przewodniczący komisji wzywa kandydata listem poleconym do usunięcia braków w trybie przepisu art. 64 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego.

§ 5.⁴⁶⁾ O pozostawieniu zgłoszenia bez rozpoznania przewodniczący komisji zawiadamia kandydata listem poleconym za poświadczaniem odbioru.

§ 6.⁴⁶⁾ W wypadku nieuiszczenia przez kandydata opłaty za udział w egzaminie konkursowym, przewodniczący komisji wzywa go w trybie określonym w § 4, do uiszczenia opłaty w terminie 7 dni.

§ 7.⁴⁶⁾ Jeżeli kandydat pomimo wezwania, o którym mowa w § 6, nie uiścił opłaty za udział w egzaminie konkursowym, przewodniczący komisji wydaje postanowienie o zwrocie zgłoszenia. Na postanowienie to przysługuje zażalenie do Ministra Sprawiedliwości.

§ 8.⁴⁶⁾ Jeżeli zgłoszenie zostało złożone po terminie, o którym mowa w § 3, przewodniczący komisji wydaje decyzję odmawiającą dopuszczenia kandydata do udziału w egzaminie konkursowym. Od decyzji tej przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości.

§ 9.⁴⁶⁾ O terminie i miejscu przeprowadzenia egzaminu konkursowego przewodniczący komisji zawiadamia kandydata, który został zakwalifikowany do udziału w egzaminie konkursowym, listem poleconym za poświadczaniem odbioru, co najmniej 14 dni przed dniem rozpoczęcia egzaminu konkursowego.

Art. 71e.⁴⁷⁾ § 1. Kandydat uiszcza opłatę za udział w egzaminie konkursowym, która stanowi dochód budżetu państwa.

§ 2. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty — nie wyższą niż równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314), zwanego dalej „minimalnym wynagrodzeniem” — uwzględniając konieczność prawidłowego i efektywnego przeprowadzenia egzaminu konkursowego.

Art. 71f.⁴⁷⁾ § 1. Minister Sprawiedliwości powołuje komisje spośród osób, których wiedza, doświadczenie i autorytet dają rękojmię prawidłowego przebiegu egzaminu konkursowego.

§ 2. Komisja składa się z siedmiu członków. W skład komisji wchodzi:

1) czterech przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości; przedstawicielem Ministra Sprawiedliwości może być także, po wyrażeniu zgody, sędzia albo sędzia w stanie spoczynku;

2) dwaj przedstawiciele delegowani przez Krajową Radę Notarialną;

3) jeden pracownik naukowy, naukowo-dydaktyczny lub dydaktyczny na wydziale prawa w szkole wyższej w Rzeczypospolitej Polskiej lub w Polskiej Akademii Nauk i posiadający co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego z zakresu nauk prawnych.

§ 3. Osoby, o których mowa w § 2 pkt 1 i 3, nie mogą być notariuszami.

§ 4. Minister Sprawiedliwości wyznacza przewodniczącego komisji spośród swoich przedstawicieli.

§ 5. Kadencja komisji trwa 2 lata.

§ 6. Nieoddelegowanie przedstawicieli do pracy w komisji przez obowiązany organ lub niestawiennictwo członka komisji nie wstrzymuje prac komisji.

§ 7. Członkom komisji przysługuje zwrot kosztów podróży i noclegów na zasadach określonych w przepisach dotyczących należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

§ 8. Członkowi komisji niebędącemu pracownikiem administracji rządowej przysługuje wynagrodzenie za pracę związaną z udziałem w komisji.

§ 9. Właściwe izby notarialne zapewniają obsługę administracyjną i techniczną działalności komisji, w tym przeprowadzanie egzaminów konkursowych i egzaminów notarialnych jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

§ 10. Ze środków przekazanych w trybie, o którym mowa w § 9, właściwe rady pokrywają koszty przeprowadzenia egzaminów konkursowych i egzaminów notarialnych oraz wydatki związane z działalnością komisji.

§ 11. Wydatki związane z działalnością komisji, w tym z przeprowadzeniem egzaminów konkursowych i egzaminów notarialnych oraz wynagrodzenie członków komisji, pokrywane są z części budżetu państwa pozostającej w dyspozycji Ministra Sprawiedliwości.

§ 12. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określi w drodze rozporządzenia:

1) tryb i termin zgłaszania kandydatów na członków komisji oraz powoływania i odwoływania członków komisji;

- 2) rodzaj dokumentów, o których mowa w art. 74a § 4 pkt 3—5;
- 3) wysokość wynagrodzenia członków komisji w wymiarze nie większym niż miesięczne wynagrodzenie zasadnicze sędziego sądu okręgowego w pierwszej stawce awansowej;
- 4) szczegółowy tryb i sposób przeprowadzania egzaminu konkursowego i notarialnego, w szczególności:
  - a) sposób działania komisji,
  - b) sposób zorganizowania obsługi administracyjnej i technicznej komisji przez rady izb notarialnych, w tym sposób i tryb przekazywania środków, sprawowania nadzoru nad ich wydatkowaniem i rozliczania wydatków związanych z tą obsługą — uwzględniając konieczność prawidłowego i efektywnego przeprowadzenia naboru na aplikację i przebiegu egzaminu konkursowego, a także egzaminu notarialnego oraz zapewnienia zachowania bezstronności pracy komisji.

Art. 71g.⁴⁷⁾ § 1. Członkostwo w komisji wygasa w przypadku śmierci członka komisji.

§ 2. Minister Sprawiedliwości odwołuje członka komisji w przypadku:

- 1) złożenia rezygnacji;
- 2) choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie przez niego funkcji członka komisji;
- 3) niespełnienia warunków, o których mowa w art. 71f § 2;
- 4) niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków, z tym że odwołanie członka komisji, o którym mowa w art. 71f § 2 pkt 2, następuje za zgodą Krajowej Rady Notarialnej;
- 5) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego.

§ 3. Minister Sprawiedliwości może odwołać członka komisji w przypadku wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w związku z podejrzeniem o popełnienie przez niego przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego.

§ 4. Wygaśnięcie członkostwa lub odwołanie członka ze składu komisji w czasie trwania postępowania konkursowego nie wstrzymuje prac komisji.

§ 5. W wypadku wygaśnięcia członkostwa lub odwołania członka komisji przed upływem kadencji, Minister Sprawiedliwości powołuje w terminie 7 dni nowego członka na okres do końca kadencji, z zastrzeżeniem art. 71f § 2.

§ 6. Członek komisji powołany na pełną kadencję może być powołany ponownie tylko raz, jednak nie na kadencję przypadającą bezpośrednio po upływie kadencji, w której po raz pierwszy zasiadał w składzie komisji.

Art. 71h.⁴⁵⁾ § 1. Z prac komisji na czas przeprowadzania egzaminu konkursowego podlega wyłączeniu członek komisji, jeżeli kandydat zakwalifikowany do egzaminu konkursowego jest:

- 1) jego małżonkiem;
- 2) osobą pozostającą z nim w stosunku:
  - a) pokrewieństwa albo powinowactwa do drugiego stopnia,
  - b) przysposobienia;
- 3) osobą pozostającą z nim we wspólnym pożyciu;
- 4) osobą pozostającą wobec niego w stosunku zależności służbowej.

§ 2. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa lub przysposobienia.

§ 3. Członkowie komisji przed rozpoczęciem egzaminu konkursowego składają pisemne oświadczenia, iż nie pozostają z żadnym z kandydatów zakwalifikowanych do egzaminu konkursowego w stosunku, o którym mowa w § 1.

§ 4. Podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w oświadczeniu, o którym mowa w § 3, powoduje odpowiedzialność na podstawie art. 233 § 1 Kodeksu karnego.

Art. 71i.⁴⁵⁾ § 1. Egzamin konkursowy odbywa się w obecności co najmniej trzech członków komisji.

§ 2. Nieobecność kandydata podczas egzaminu konkursowego, bez względu na jej przyczynę, uważa się za odstąpienie od udziału w egzaminie konkursowym.

§ 3. Kandydaci podczas egzaminu konkursowego nie mogą korzystać z tekstów aktów prawnych, komentarzy, orzecznictwa oraz innej pomocy, a także nie mogą posiadać urządzeń służących do przekazu lub odbioru informacji.

Art. 71j.⁴⁵⁾ § 1. Egzamin konkursowy polega na rozwiązaniu testu składającego się z zestawu 250 pytań zawierających po trzy propozycje odpowiedzi, z których tylko jedna jest prawidłowa. Kandydat może wybrać tylko jedną odpowiedź. Za każdą prawidłową odpowiedź kandydat uzyskuje 1 punkt.

§ 2. Test sprawdza komisja w składzie, który przeprowadza egzamin konkursowy.

§ 3. Pozytywny wynik z egzaminu konkursowego otrzymuje kandydat, który uzyskał z testu co najmniej 190 punktów.

§ 4. Z przebiegu egzaminu konkursowego sporządza się niezwłocznie protokół, który podpisują członkowie komisji uczestniczący w egzaminie konkursowym. Członkowie komisji mogą zgłaszać uwagi do protokołu.

§ 5. Przewodniczący komisji przesyła Ministrowi Sprawiedliwości protokół w terminie 7 dni od dnia sporządzenia.

Art. 71k.⁴⁵⁾ § 1. Po przeprowadzeniu egzaminu konkursowego komisja ustala wynik kandydata w drodze uchwały. Komisja ogłasza wyniki egzaminu konkursowego.

§ 2.⁴⁶⁾ Od uchwały komisji służy kandydatowi odwołanie dotyczące wyniku jego egzaminu do Ministra Sprawiedliwości.

§ 3.⁴⁶⁾ Minister Sprawiedliwości zawiadamia rady izby notarialnych o wynikach egzaminu konkursowego oraz publikuje w Biuletynie listę osób, które uzyskały pozytywny wynik z egzaminu.

Art. 72. § 1.⁴⁹⁾ Aplikacja notarialna polega na zaznajomieniu się aplikanta z całością pracy notariusza i trwa 2 lata i 6 miesięcy. W ramach szkolenia aplikant jest obowiązany do zaznajomienia się z czynnościami sądów w sprawach cywilnych i wieczystoksięgowych.

§ 2.⁵⁰⁾ Aplikantowi, który odbył aplikację notarialną, o której mowa w § 1, rada właściwej izby notarialnej wydaje zaświadczenie o odbyciu aplikacji notarialnej.

Art. 72a.⁵¹⁾ § 1. Aplikacja notarialna jest odpłatna.

§ 2. Szkolenie aplikantów notarialnych pokrywane jest z opłat wnoszonych przez aplikantów do właściwej izby notarialnej.

§ 3. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty rocznej, kierując się koniecznością zapewnienia aplikantom właściwego poziomu wykształcenia, przy czym wysokość tej opłaty nie może być wyższa niż sześciokrotność minimalnego wynagrodzenia.

§ 4. Rada izby notarialnej może zwolnić aplikanta notarialnego od ponoszenia opłaty, o której mowa w § 3, w całości lub w części, a także odroczyć jej płatność lub rozłożyć ją na raty.

§ 5. W wypadku podjęcia uchwały o zwolnieniu aplikanta notarialnego od ponoszenia opłaty w całości lub w części, koszty szkolenia tego aplikanta pokrywane są, proporcjonalnie do wysokości zwolnienia, ze środków własnych właściwej izby notarialnej.

Art. 73. Aplikację notarialną organizuje i prowadzi rada izby notarialnej na podstawie programu ustalonego przez Krajową Radę Notarialną.

Art. 74.⁵²⁾ § 1. Egzamin notarialny przeprowadzają komisje, o których mowa w art. 71b. Przepisy art. 71h stosuje się odpowiednio.

⁴⁹⁾ Oznaczenie § 1 nadane przez art. 3 pkt 17 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁵⁰⁾ Dodany przez art. 3 pkt 17 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁵¹⁾ Dodany przez art. 3 pkt 18 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁵²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 19 ustawy, o której mowa w odnośniku 4; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2006 r., zgodnie z art. 10 pkt 3 lit. c tej ustawy.

§ 2.⁵³⁾ Do egzaminu notarialnego może przystąpić osoba, która ukończyła aplikację notarialną i otrzymała zaświadczenie o jej odbyciu, oraz osoba, o której mowa w art. 12 § 2.

§ 3. Egzamin notarialny polega na sprawdzeniu przygotowania prawniczego osoby przystępującej do egzaminu notarialnego, zwanej dalej „zdającym”, do samodzielnego i należytego wykonywania zawodu notariusza, w tym wiedzy i umiejętności jej praktycznego zastosowania z zakresu prawa: konstytucyjnego, cywilnego, postępowania cywilnego, gospodarczego, spółek prawa handlowego, pracy i ubezpieczeń społecznych, rodzinnego i opiekuńczego, administracyjnego, postępowania administracyjnego, finansowego, europejskiego, prywatnego międzynarodowego, ustroju sądów, samorządu notarialnego i innych organów ochrony prawnej działających w Rzeczypospolitej Polskiej, a także warunków wykonywania zawodu notariusza i etyki tego zawodu.

§ 4. Egzamin notarialny składa się z części pisemnej i ustnej. Przepisy art. 71i § 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

§ 5. Egzamin notarialny przeprowadza się raz w roku w terminie wyznaczonym przez Ministra Sprawiedliwości, nie później niż do dnia 30 czerwca. Część pisemna i ustna egzaminu rozpoczyna się równocześnie w tych samych dniach w Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis art. 71b § 5 stosuje się odpowiednio.

§ 6.⁵⁴⁾ Minister Sprawiedliwości sporządza w każdym roku zestaw pytań i tematów na potrzeby egzaminu notarialnego przeprowadzanego w terminie, o którym mowa w § 5.

§ 7. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określi, w drodze rozporządzenia, sposób przygotowywania, przechowywania oraz przekazywania komisjom pytań i tematów na egzamin notarialny, mając na uwadze konieczność zabezpieczenia tych pytań i tematów przed ich nieuprawnionym ujawnieniem.

Art. 74a.⁵⁵⁾ § 1. W terminie do dnia 28 lutego każdego roku Minister Sprawiedliwości zamieszcza w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim i w Biuletynie ogłoszenie o egzaminie notarialnym, w którym podaje w szczególności:

- 1) termin złożenia wniosku o dopuszczenie do egzaminu notarialnego, zwanego dalej „wnioskiem”;

⁵³⁾ Utracił moc z dniem 4 kwietnia 2008 r. w zakresie, w jakim dotyczy osób wymienionych w art. 12 § 2—4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. — Prawo o notariacie, na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego, o którym mowa w odnośniku 10.

⁵⁴⁾ Utracił moc z dniem 4 kwietnia 2008 r. w zakresie, w jakim pomija udział samorządu notarialnego w ustalaniu zestawu pytań i tematów egzaminu notarialnego, sporządzanego w każdym roku przez Ministra Sprawiedliwości, na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego, o którym mowa w odnośniku 10.

⁵⁵⁾ Dodany przez art. 3 pkt 20 ustawy, o której mowa w odnośniku 4; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2006 r., zgodnie z art. 10 pkt 3 lit. c tej ustawy.

- 2) adres siedziby komisji;
- 3) termin przeprowadzenia przez komisję części pisemnej i ustnej egzaminu notarialnego;
- 4) wysokość opłaty egzaminacyjnej, o której mowa w art. 74b § 1.

§ 2. Aplikanci notarialni, którzy odbyli aplikację notarialną przeprowadzaną przez radę właściwej izby notarialnej, oraz osoby, o których mowa w art. 12 § 2, zamieszkałe na terenie właściwości komisji, mogą złożyć w jej siedzibie wnioski.

§ 3. Osoba, która odbyła aplikację notarialną, dołącza do wniosku zaświadczenie o odbyciu aplikacji notarialnej.

§ 4. Osoby, o których mowa w art. 12 § 2, dołączają do wniosku odpowiednio następujące dokumenty:

- 1) kwestionariusz osobowy;
- 2) życiorys;
- 3) dokument zaświadcający uzyskanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych lub zdanie odpowiednio egzaminu: sędziowskiego, prokuratorskiego, adwokackiego lub radcowskiego;
- 4) dokumenty zaświadcujące co najmniej 5-letni okres zatrudnienia lub wykonywania usług, o którym mowa w art. 12 § 2, odpowiednio na stanowiskach:
  - a) związanych ze stosowaniem lub tworzeniem prawa,
  - b) referendarza sądowego lub asystenta sędziego;
- 5) dokumenty zaświadcujące co najmniej 5-letni okres prowadzenia działalności gospodarczej, o której mowa w art. 12 § 2 pkt 4¹⁰⁾;
- 6) oryginał dyplomu ukończenia wyższych studiów prawnych w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskania tytułu magistra lub zagranicznych studiów prawnych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej albo jego urzędowy odpis;
- 7) informację o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego, opatrzoną datą nie wcześniejszą niż miesiąc przed jej złożeniem;
- 8) 2 zdjęcia.

§ 5. Wniosek powinien być złożony najpóźniej w terminie 45 dni przed dniem rozpoczęcia egzaminu notarialnego. Przepisy art. 71d § 4—9 stosuje się odpowiednio.

§ 6. Rada izby notarialnej, każdego roku, nie później niż do dnia 30 kwietnia, przekazuje właściwej terytorialnie komisji listę osób, które ukończyły aplikację notarialną.

Art. 74b.⁵⁵⁾ § 1. Kandydat uiszcza opłatę egzaminacyjną za udział w egzaminie notarialnym, która stanowi dochód budżetu państwa.

§ 2. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty egzaminacyjnej — nie wyższą niż równowartość minimalnego wynagrodzenia — uwzględniając konieczność prawidłowego i efektywnego przeprowadzenia egzaminu notarialnego.

Art. 74c.⁵⁵⁾ Pracownikowi przysługuje prawo do płatnego urlopu, w wymiarze 30 dni kalendarzowych, na przygotowanie się do egzaminu notarialnego oraz zwolnienie od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w celu uczestniczenia w egzaminie konkursowym i notarialnym.

Art. 74d.⁵⁵⁾ § 1. W części pisemnej egzaminu notarialnego zdający na podstawie opisanego przypadku (casusu) opracowuje dwa projekty aktów notarialnych oraz opinię prawną na podstawie przedstawionego problemu prawnego.

§ 2. Podczas części pisemnej egzaminu notarialnego zdający może korzystać z tekstów aktów prawnych i komentarzy oraz orzecznictwa. Zdający nie może posiadać urządzeń służących do przekazu lub odbioru informacji.

Art. 74e.⁵⁵⁾ § 1. Ocena każdego tematu z części pisemnej egzaminu notarialnego dokonywana jest przy zastosowaniu skali od 0 do 20 punktów. Za część pisemną zdający może otrzymać nie więcej niż 60 punktów. Pozytywną ocenę z części pisemnej egzaminu notarialnego otrzymuje zdający, który uzyskał co najmniej 35 punktów.

§ 2. Oceny tematów opracowanych przez zdającego w części pisemnej egzaminu notarialnego dokonują niezależnie od siebie dwaj członkowie komisji. Każdy z nich wystawia na piśmie łączną ocenę zawierającą liczbę punktów wraz z uzasadnieniem i przekazuje ją niezwłocznie przewodniczącemu komisji. Liczba punktów, które otrzymuje zdający z egzaminu pisemnego, jest średnią ocen wystawionych przez członków komisji za poszczególne tematy.

§ 3. Przewodniczący komisji przechowuje dokumenty zawierające oceny wystawione przez członków komisji.

Art. 74f.⁵⁵⁾ § 1. Zdający, który uzyskał pozytywną ocenę z części pisemnej egzaminu notarialnego, przystępuje do części ustnej egzaminu. Przepis art. 71i § 3 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Zdający w części ustnej egzaminu notarialnego odpowiada na wybrany przez siebie losowo zestaw składający się z 8 pytań.

§ 3. Odpowiedzi zdającego na pytania oceniane są oddzielnie przez każdego z członków komisji przy zastosowaniu skali od 0 do 5 punktów, a zdający nie może uzyskać więcej niż 5 punktów. Za część ustną egzaminu notarialnego zdający nie może łącznie otrzymać więcej niż 40 punktów.

§ 4. Członkowie komisji przekazują niezwłocznie przewodniczącemu komisji pisemnie sporządzone oceny odpowiedzi, o których mowa w § 3. Przepis art. 74e § 3 stosuje się odpowiednio.

§ 5. Komisja ustala liczbę punktów uzyskaną przez poszczególnych zdających w trakcie ustnego egzaminu notarialnego, która stanowi sumę średnich arytmetycznych liczby punktów przyznanych przez każdego z członków komisji danemu zdającemu za poszczególne pytania.

Art. 74g.⁵⁵⁾ Pozytywny wynik z egzaminu notarialnego otrzymuje zdający, który uzyskał łącznie za część pisemną i ustną egzaminu co najmniej 70 punktów.

Art. 74h.⁵⁵⁾ § 1. Z przebiegu egzaminu notarialnego sporządza się niezwłocznie protokół, który podpisują członkowie komisji uczestniczący w egzaminie notarialnym. Członkowie komisji mogą zgłaszać uwagi do protokołu.

§ 2. Przewodniczący komisji przesyła Ministrowi Sprawiedliwości protokół w terminie 7 dni od dnia jego sporządzenia.

Art. 74i.⁵⁵⁾ § 1. Po przeprowadzeniu egzaminu notarialnego komisja ustala wynik zdającego w drodze uchwały. Komisja ogłasza wyniki egzaminu notarialnego.

§ 2. Od uchwały komisji służy zdającemu odwołanie dotyczące wyniku jego egzaminu do Ministra Sprawiedliwości.

§ 3. Minister Sprawiedliwości zawiadamia rady izb notarialnych o wynikach egzaminu notarialnego oraz publikuje w Biuletynie listę osób, które uzyskały pozytywny wynik z egzaminu.

§ 4. Uchwała komisji o pozytywnym wyniku z egzaminu notarialnego stanowi podstawę do ubiegania się o nominowanie na stanowisko asesora notarialnego.

Art. 75.⁵⁶⁾ Minister Sprawiedliwości, po uzgodnieniu z Krajową Radą Notarialną, określi, w drodze rozporządzenia, organizację aplikacji notarialnej.

Art. 76. § 1. Asesora notarialnego powołuje Minister Sprawiedliwości na wniosek osoby zainteresowanej, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby notarialnej.

§ 2. Asesorem notarialnym może być aplikant notarialny, który zdał egzamin notarialny i przedstawił oświadczenie notariusza o gotowości zawarcia z nim umowy o pracę.

§ 3. Minister Sprawiedliwości odwołuje asesora notarialnego w razie ustania jego zatrudnienia lub wymierzenia mu kary dyscyplinarnej określonej w art. 78 pkt 1 lit. d.

Art. 77. Aplikanci i asesory notarialni mają prawo uczestniczyć w walnych zgromadzeniach notariuszy izby notarialnej; mogą oni zabierać głos w obradach, jednakże bez prawa składania wniosków i brania udziału w głosowaniu.

⁵⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 21 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

Art. 78. Do aplikantów i asesorów notarialnych stosuje się przepisy art. 18 i 19 oraz przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej notariuszy z następującymi zmianami:⁵⁷⁾

- 1) karami dyscyplinarnymi są:
  - a) upomnienie,
  - b) nagana,
  - c) kara pieniężna do wysokości określonej w art. 51 § 1 pkt 3,
  - d) skreślenie z wykazu asesorów notarialnych;
- 2) skazany na karę nagany nie może być powołany na notariusza w ciągu roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia, a skazany na karę pieniężną nie może być również w ciągu tego okresu upoważniony do zastępowania notariusza.

DZIAŁ II

Czynności notarialne

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 79. Notariusz dokonuje następujących czynności:

- 1) sporządza akty notarialne;
- 1a)⁵⁸⁾ sporządza akty poświadczenia dziedziczenia;
- 2) sporządza poświadczenia;
- 3) doręcza oświadczenia;
- 4) spisuje protokoły;
- 5) sporządza protesty weksli i czeków;
- 6) przyjmuje na przechowanie dokumenty, pieniądze i papiery wartościowe;
- 7) sporządza wypisy, odpisy i wyciągi dokumentów;
- 8) sporządza, na żądanie stron, projekty aktów, oświadczeń i innych dokumentów;
- 9) sporządza inne czynności wynikające z odrębnych przepisów.

Art. 80. § 1. Akty i dokumenty powinny być sporządzone przez notariusza w sposób zrozumiały i przejrzysty.

§ 2. Przy dokonywaniu czynności notarialnych notariusz jest obowiązany czuwać nad należytym zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron oraz innych osób, dla których czynność ta może powodować skutki prawne.

⁵⁷⁾ Zdanie wstępne w brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 22 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁵⁸⁾ Dodany przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy — Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 181, poz. 1287), która weszła w życie z dniem 2 października 2008 r.

§ 3. Notariusz jest obowiązany udzielać stronom niezbędnych wyjaśnień dotyczących dokonywanej czynności notarialnej.

§ 4. Notariusz może sprostować protokołem niedokładności, błędy pisarskie, rachunkowe lub inne oczywiste omyłki. Do protokołu nie stosuje się przepisów art. 5, art. 92 § 1 pkt 4—8 i art. 94 § 1.

Art. 81. Notariusz odmówi dokonania czynności notarialnej sprzecznej z prawem.

Art. 82. Osobę, której odmówiono dokonania czynności notarialnej, należy pouczyć o prawie i trybie zaskarżenia odmowy, a na jej pisemne żądanie doręczyć w terminie tygodnia uzasadnienie odmowy.

Art. 83. § 1. Na odmowę dokonania czynności notarialnej osoba zainteresowana może wnieść, w terminie tygodnia, zażalenie do sądu *wojewódzkiego*³⁶⁾ właściwego ze względu na siedzibę kancelarii notarialnej. Zażalenie wnosi się za pośrednictwem notariusza, który jest obowiązany ustosunkować się do zażalenia w terminie tygodnia i wraz z zażaleniem przedstawić swoje stanowisko sądowi. Sąd rozpoznaje zażalenie na rozprawie, stosując przepisy Kodeksu postępowania cywilnego.

§ 2. Notariusz może, jeżeli uzna zażalenie za słuszne, dokonać czynności notarialnej; w tym przypadku nie nadaje zażaleniu dalszego biegu.

Art. 84. § 1. Notariuszowi nie wolno dokonywać czynności notarialnych, które dotyczą:

- 1) samego notariusza;
- 2) jego małżonka;
- 3) krewnych lub powinowatych notariusza w linii prostej bez ograniczenia stopnia, a w linii bocznej krewnych i powinowatych do trzeciego stopnia włącznie;
- 4) osób związanych z notariuszem z tytułu przysposobienia, opieki, kurateli lub będących w bliskim z nim stosunku.

§ 2. Zakaz przewidziany w § 1 stosuje się również wobec zastępcy notariusza.

§ 3. Ograniczenia wymienione w § 1 i 2 trwają także po ustaniu małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli.

Rozdział 2

Tryb dokonywania czynności notarialnych

Art. 85. § 1. Przy dokonywaniu czynności notarialnej notariusz jest obowiązany stwierdzić tożsamość osób biorących udział w czynności.

§ 2. Stwierdzenie powinno nastąpić na podstawie prawem przewidzianych dokumentów, a w braku takich dokumentów — w sposób wyłączający wszelką wątpliwość co do określenia tożsamości osoby biorącej udział w czynności notarialnej.

§ 3. Sposób stwierdzenia tożsamości notariusz określi w sporządzonym dokumencie.

Art. 86. Notariuszowi nie wolno dokonywać czynności notarialnej, jeżeli powźmie wątpliwość, czy strona czynności notarialnej ma zdolność do czynności prawnych.

Art. 87. § 1. Jeżeli osoba biorąca udział w czynnościach:

- 1) nie zna języka polskiego i do czynności nie jest dołączony przekład na inny znany tej osobie język, notariusz powinien przetłumaczyć akt lub inny dokument osobiście albo przy pomocy tłumacza; przepis art. 2 § 3 stosuje się;
- 2) jest głucha lub głuchoniema, notariusz jest obowiązany przekonać się, że treść czynności jest jej dokładnie znana i rozumiała, z tym że notariusz może przywołać do czynności biegłego;
- 3) jest niewidoma, głucha, niema lub głuchoniema, notariusz na życzenie takiej osoby powinien przywołać do czynności wskazaną przez nią zaufaną osobę; o powyższym notariusz powinien uprzedzić osoby zainteresowane;
- 4) nie umie lub nie może pisać, powinna na dokumencie złożyć tuszowy odcisk palca; obok tego odcisku zaś inna osoba wpisze imię i nazwisko osoby nieumiejącej lub niemogącej pisać, umieszczając swój podpis;
- 5) może złożyć podpis jedynie w alfabecie nieznanym notariuszowi, należy stwierdzić, że jest to podpis tej osoby.

§ 2. O zachowaniu warunków przewidzianych w § 1 pkt 2 i 3, a także o sposobie stwierdzenia okoliczności, o których mowa w § 1, bądź o niemożności złożenia podpisu lub tuszowego odcisku — notariusz czyni stosowną wzmiankę w treści sporządzonego dokumentu.

§ 3. Nie może być świadkiem czynności notarialnej osoba będąca z zawierającymi czynność lub z osobami, na których rzecz czynność jest dokonywana, w takim stosunku, który nie pozwala notariuszowi w jej imieniu ani na jej rzecz dokonać czynności.

Art. 88. Podpisy na aktach notarialnych i poświadczonych dokumentach są składane w obecności notariusza. Jeżeli podpis na poświadczonym dokumencie był złożony nie w obecności notariusza, osoba, która podpisała, powinna uznać przed notariuszem złożony podpis za własnoręczny. Okoliczność tę notariusz zaznacza w sporządzonym dokumencie.

Art. 89. § 1. Strony czynności notarialnej odpowiadają solidarnie za wynagrodzenie należne notariuszowi.

§ 2. Notariusz wymienia na każdym sporządzonym dokumencie wysokość pobranego wynagrodzenia, podatków i innych opłat, powołując podstawę prawną.

Art. 90. § 1. Dokumenty obejmujące dokonane czynności notarialne, po upływie 10 lat od ich sporządzenia, notariusz przekazuje na przechowanie do archiwum ksiąg wieczystych właściwego sądu rejonowego.

§ 2. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, określi warunki przekazywania na przechowanie dokumentów, o których mowa w § 1, oraz sposób prowadzenia ksiąg notarialnych, czynienia wzmianek o wydaniu wypisów, odpisów, wyciągów i innych dokumentów.

Rozdział 3

Akty notarialne

Art. 91. Notariusz sporządza akt notarialny, jeżeli wymagają tego przepis prawa lub taka jest wola stron.

Art. 92. § 1. Akt notarialny powinien zawierać:

- 1) dzień, miesiąc i rok sporządzenia aktu, a w razie potrzeby lub na żądanie strony — godzinę i minutę rozpoczęcia i podpisania aktu;
- 2) miejsce sporządzenia aktu;
- 3) imię, nazwisko i siedzibę kancelarii notariusza, a jeżeli akt sporządził zastępca notariusza — nadto imię i nazwisko zastępcy;
- 4) imiona, nazwiska, imiona rodziców i miejsce zamieszkania osób fizycznych, nazwę i siedzibę osób prawnych lub innych podmiotów biorących udział w akcie, imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania osób działających w imieniu osób prawnych, ich przedstawicieli lub pełnomocników, a także innych osób obecnych przy sporządzaniu aktu;
- 5) oświadczenia stron, z powołaniem się w razie potrzeby na okazane przy akcie dokumenty;
- 6) stwierdzenie, na żądanie stron, faktów i istotnych okoliczności, które zaszły przy spisywaniu aktu;
- 7) stwierdzenie, że akt został odczytany, przyjęty i podpisany;
- 8) podpisy biorących udział w akcie oraz osób obecnych przy sporządzaniu aktu;
- 9) podpis notariusza.

§ 2. Jeżeli w akcie bierze udział osoba, która nie umie lub nie może pisać, notariusz stwierdza, że osoba ta aktu nie podpisała, i podaje, z jakich powodów.

§ 3. Jeżeli akt notarialny dotyczy czynności prawnej, akt ten powinien zawierać treści istotne dla tej czynności. Ponadto akt notarialny powinien zawierać inne stwierdzenia, których potrzeba umieszczenia w akcie wynika z niniejszej ustawy, z przepisów szczególnych albo z woli stron.

§ 4. Jeżeli akt notarialny w swej treści zawiera przeniesienie, zmianę lub zrzeczenie się prawa ujawnionego w księdze wieczystej albo ustanowienie prawa podlegającego ujawnieniu w księdze wieczystej,

będzie obejmował czynność przenoszącą własność nieruchomości, chociażby dla tej nieruchomości nie była prowadzona księga wieczysta, notariusz sporządzający akt notarialny jest obowiązany zamieścić w tym akcie wniosek o dokonanie wpisu w księdze wieczystej, zawierający wszystkie dane wymagane przepisami Kodeksu postępowania cywilnego. Notariusz jest obowiązany przesłać z urzędu sądowi właściwemu do prowadzenia ksiąg wieczystych wypis aktu notarialnego zawierający wniosek o wpis do księgi wieczystej wraz z dokumentami stanowiącymi podstawę wpisu, w terminie trzech dni od sporządzenia aktu.

§ 5. (uchylony).⁵⁹⁾

§ 6.⁶⁰⁾ Jeżeli akt notarialny w swej treści zawiera przeniesienie własności nieruchomości dokonane przez osobę, na rzecz której zostało przekształcone prawo użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości na podstawie art. 1 ust. 1, 2 albo ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości (Dz. U. Nr 175, poz. 1459 oraz z 2007 r. Nr 191, poz. 1371), przed upływem 5 lat, licząc od dnia przekształcenia, notariusz, który sporządził ten akt, jest obowiązany przesłać z urzędu jego wypis organowi, który wydał decyzję o przekształceniu.

Art. 93. Jeżeli akt notarialny jest sporządzony na dwóch lub więcej arkuszach, to arkusze te powinny być ponumerowane, parafowane i połączone.

Art. 94. § 1. Akt notarialny przed podpisaniem powinien być odczytany przez notariusza lub przez inną osobę w jego obecności. Przy odczytaniu aktu notariusz powinien się przekonać, że osoby biorące udział w czynności dokładnie rozumieją treść oraz znaczenie aktu, a akt jest zgodny z ich wolą. Na żądanie powinny być odczytane również załączniki do aktu.

§ 2. Wszelkie wywabiania i wyskrobywania są niedopuszczalne; wolne miejsca powinny być przekreślone, a poprawki należy omówić na końcu aktu przed złożeniem podpisu przez osoby biorące udział w czynności lub przed złożeniem podpisu przez notariusza, jeżeli poprawka dotyczy aktu niepodpisywanego przez strony. Zbędne wyrazy albo ich części powinny być przekreślone w ten sposób, aby można je było odczytać, a przekreślenia te należy na końcu aktu omówić przed złożeniem podpisów. Przekreślenia nieomówione uważa się za niedokonane.

Art. 95. Oryginały aktów notarialnych nie mogą być wydawane poza miejsce ich przechowywania.

⁵⁹⁾ Dodany przez art. 3 ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy — Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 49, poz. 408), która weszła w życie z dniem 25 września 2003 r.; uchylony przez art. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2008 r. o zmianie ustawy — Kodeks cywilny oraz ustawy — Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 163, poz. 1012), która weszła w życie z dniem 11 października 2008 r.

⁶⁰⁾ Dodany przez art. 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 191, poz. 1371), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2008 r.

Rozdział 3a⁶¹⁾**Akty poświadczenia dziedziczenia**

Art. 95a. Notariusz sporządza akt poświadczenia dziedziczenia ustawowego lub testamentowego, z wyłączeniem dziedziczenia na podstawie testamentów szczególnych.

Art. 95b. Przed sporządzeniem aktu poświadczenia dziedziczenia notariusz spisuje protokół dziedziczenia przy udziale wszystkich osób, które mogą wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi i testamentowi.

Art. 95c. § 1. Przystępując do spisania protokołu dziedziczenia notariusz poucza osoby biorące udział w spisywaniu protokołu o obowiązku ujawnienia wszelkich okoliczności objętych treścią protokołu oraz o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych oświadczeń.

§ 2. W protokole dziedziczenia zamieszcza się w szczególności:

- 1) zgodne żądanie poświadczenia dziedziczenia złożone przez osoby biorące udział w spisywaniu protokołu;
- 2) oświadczenia o istnieniu lub nieistnieniu osób, które wyłączałyby znanych spadkobierców od dziedziczenia lub dziedziczyłyby wraz z nimi;
- 3) oświadczenia o znanych testamentach spadkodawcy lub braku takich testamentów;
- 4) oświadczenia, że w odniesieniu do spadku nie zostało uprzednio wydane postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku i nie toczy się postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku ani nie został sporządzony akt poświadczenia dziedziczenia;
- 5) oświadczenia, czy w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne oraz który spośród spadkobierców powołanych do spadku z ustawy odpowiada warunkom przewidzianym do dziedziczenia gospodarstwa rolnego;
- 6) oświadczenia, czy spadkodawca w chwili śmierci był cudzoziemcem lub, nie posiadając żadnego obywatelstwa, nie zamieszkiwał w Rzeczypospolitej Polskiej albo w skład spadku wchodzi prawa rzeczowe lub posiadanie nieruchomości położonej za granicą;
- 7) oświadczenia, czy były składane oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, czy zostało wydane orzeczenie dotyczące niegodności dziedziczenia oraz czy były zawierane umowy z przyszłym spadkodawcą w przedmiocie zrzeczenia się dziedziczenia po nim;
- 8) wzmiankę o pouczeniu przez notariusza o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

§ 3. Jeżeli od dnia otwarcia spadku nie upłynęło sześć miesięcy, w protokole dziedziczenia należy zamieścić oświadczenia spadkobierców o prostym przyjęciu spadku lub przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza albo o odrzuceniu spadku, chyba że oświadczenia tej treści zostały już przez spadkobierców uprzednio złożone. W takim przypadku należy zamieścić wzmiankę o dacie, miejscu i treści złożonych przez poszczególnych spadkobierców oświadczeń.

§ 4. Do protokołu dziedziczenia notariusz załącza:

- 1) odpis aktu zgonu spadkodawcy;
- 2) odpisy aktów stanu cywilnego osób powołanych do spadku z ustawy;
- 3) inne dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie praw do spadku.

Art. 95d. W razie złożenia testamentu notariusz dokonuje jego otwarcia i ogłoszenia, chyba że otwarcie i ogłoszenie testamentu już nastąpiło. Z otwarcia i ogłoszenia testamentu sporządza się protokół.

Art. 95e. § 1. Po spisaniu protokołu dziedziczenia notariusz sporządza akt poświadczenia dziedziczenia, jeżeli nie ma wątpliwości co do osoby spadkobiercy i wysokości udziałów w spadku.

§ 2. Notariusz odmawia sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia, jeżeli:

- 1) w stosunku do spadku został już uprzednio sporządzony akt poświadczenia dziedziczenia lub wydane postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku;
- 2) w toku sporządzania protokołu dziedziczenia ujawnią się okoliczności wskazujące, że przy jego sporządzeniu nie były obecne wszystkie osoby, które mogą wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi lub testamentowi albo istnieją lub istniały testamenty, które nie zostały otwarte i ogłoszone;
- 3) wskutek braku małżonka spadkodawcy i krewnych powołanych do dziedziczenia z ustawy spadek przypada, jako spadkobiercy ustawowemu, gminie albo Skarbowi Państwa;
- 4) spadkodawca w chwili śmierci był cudzoziemcem lub, nie posiadając żadnego obywatelstwa, nie zamieszkiwał w Rzeczypospolitej Polskiej albo w skład spadku wchodzi prawa rzeczowe lub posiadanie nieruchomości położonej za granicą.

Art. 95f. § 1. Akt poświadczenia dziedziczenia powinien zawierać:

- 1) dzień, miesiąc i rok oraz miejsce sporządzenia aktu;
- 2) imię, nazwisko i siedzibę kancelarii notariusza, a jeżeli akt sporządził zastępca notariusza — nadto imię i nazwisko zastępcy;
- 3) imię i nazwisko spadkodawcy, imiona jego rodziców oraz jego numer PESEL;

⁶¹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 58.

- 4) datę i miejsce zgonu spadkodawcy oraz jego ostatnie miejsce zamieszkania;
- 5) wskazanie spadkobierców, którym spadek przypadł — imiona, nazwiska i imiona rodziców oraz datę i miejsce urodzenia osób fizycznych, a w przypadku osób prawnych — nazwę i siedzibę;
- 6) tytuł powołania do spadku i wysokość udziałów w spadku wraz ze wskazaniem w razie dziedziczenia ustawowego, czy spadkobierca był małżonkiem spadkodawcy, czy jego krewnym i w jakim stopniu, a w razie dziedziczenia testamentowego wraz z określeniem formy testamentu;
- 7) wskazanie spadkobierców dziedziczących gospodarstwo rolne podlegające dziedziczeniu z ustawy oraz ich udziały w nim;
- 8) powołanie protokołu otwarcia i ogłoszenia testamentu;
- 9) podpisy wszystkich biorących udział w spisывaniu protokołu dziedziczenia;
- 10) podpis notariusza;
- 11) adnotację o dokonaniu rejestracji zgodnie z art. 95i.

§ 2. Przepisy art. 92 § 2 i art. 93—94 stosuje się odpowiednio.

Art. 95g. Na protokole dziedziczenia zamieszcza się adnotację o sporządzeniu aktu poświadczenia dziedziczenia.

Art. 95h. § 1. Notariusz niezwłocznie po sporządzeniu aktu poświadczenia dziedziczenia dokonuje jego wpisu do rejestru aktów poświadczenia dziedziczenia przez wprowadzenie, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego danych, o których mowa w § 2 pkt 3—6. Notariusz opatruje wpis bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

§ 2. Rejestr aktów poświadczenia dziedziczenia obejmuje:

- 1) numer wynikający z kolejności wpisu;
- 2) dzień, miesiąc i rok oraz godzinę i minutę dokonania wpisu;
- 3) dzień, miesiąc i rok oraz miejsce sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia;
- 4) imię, nazwisko i siedzibę kancelarii notariusza, a jeżeli akt poświadczenia dziedziczenia sporządził zastępca notariusza — nadto imię i nazwisko zastępcy;
- 5) imię i nazwisko spadkodawcy, imiona jego rodziców oraz jego numer PESEL;
- 6) datę i miejsce zgonu spadkodawcy oraz jego ostatnie miejsce zamieszkania.

§ 3. Z chwilą dokonania wpisu w rejestrze notariusz otrzymuje, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, zawiadomienie o zarejestrowaniu oraz możliwości uzyskania potwierdzenia zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia ze wskazaniem numeru wynikającego z kolejności wpisu. W tym samym trybie notariusz uzyskuje zawiadomienie o niezarejestrowaniu aktu poświadczenia dziedziczenia.

§ 4. Adnotację o zarejestrowaniu umieszcza się na akcie poświadczenia dziedziczenia, wskazując numer wynikający z kolejności wpisu a także dzień, miesiąc i rok oraz godzinę i minutę dokonanej wpisu.

§ 5. Zarejestrowanie nie następuje, jeżeli w stosunku do danego spadku został już uprzednio zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia.

Art. 95i. § 1. Krajowa Rada Notarialna utworzy system informatyczny do prowadzenia rejestru aktów poświadczenia dziedziczenia oraz zapewnia notariuszom dostęp do tego systemu w celu dokonywania wpisów, dostęp do danych z rejestru oraz ochronę tych danych przed nieuprawnionym dostępem. Podpis, elektroniczny weryfikowany przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu, zapewnia notariuszowi dostęp do rejestru.

§ 2. Krajowa Rada Notarialna udostępnia w sieciach informatycznych, a w szczególności na swojej stronie internetowej, informacje o zarejestrowanych aktach poświadczenia dziedziczenia obejmujące dane, o których mowa w art. 95h § 2.

Art. 95j. Zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia ma skutki prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Art. 95k. § 1. W przypadku uchylecia aktu poświadczenia dziedziczenia, notariusz czyni o tym wzmiankę na akcie poświadczenia dziedziczenia oraz niezwłocznie informuje o tym Krajową Radę Notarialną.

§ 2. Prezes Krajowej Rady Notarialnej niezwłocznie poleca wykreślenie z rejestru uchylonego aktu poświadczenia dziedziczenia.

Art. 95l. Jeżeli w akcie poświadczenia dziedziczenia nie wskazano spadkobierców dziedziczących gospodarstwo rolne, notariusz sporządzi w tym przedmiocie akt uzupełniający, stosując odpowiednio przepisy niniejszego rozdziału.

Art. 95m. Oryginały aktów poświadczenia dziedziczenia nie mogą być wydawane poza miejsce ich przechowywania.

Art. 95n. § 1. Do zarejestrowanych aktów poświadczenia dziedziczenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 9.

§ 2. Notariusz na żądanie sądu, prokuratora, izby skarbowej oraz urzędu skarbowego przesyła wypis zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia.

§ 3. Wypis zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia może być wydany ponadto osobie, która wykaże istnienie interesu prawnego. Art. 83 stosuje się odpowiednio.

Art. 95o. Przepisów art. 95c § 2 pkt 5, art. 95f § 1 pkt 7 i art. 95l nie stosuje się do spadków otwartych po dniu 13 lutego 2001 r.

Art. 95p. Ilekroć w przepisach odrębnych jest mowa o postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku, należy rozumieć przez to również zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia. Jeżeli ustawa wyznacza początek lub koniec biegu terminu na dzień uprawomocnienia się postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku, należy rozumieć przez to również dzień zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia.

Rozdział 4

Poświadczenia

Art. 96. Notariusz poświadcza:

- 1) własnoręczność podpisu;
- 2) zgodność odpisu, wyciągu lub kopii z okazanym dokumentem;
- 3) datę okazania dokumentu;
- 4) pozostawanie osoby przy życiu lub w określonym miejscu.

Art. 97. Każde poświadczenie powinno zawierać datę i oznaczenie miejsca jego sporządzenia, na żądanie — również godzinę dokonania czynności, oznaczenie kancelarii, podpis notariusza i jego pieczęć.

Art. 98. Notariusz stwierdza zgodność odpisu, wyciągu lub kopii z okazanym dokumentem. Jeżeli okazany dokument zawiera cechy szczególne (dopiski, poprawki, uszkodzenia), notariusz stwierdza to w poświadczeniu.

Art. 99. § 1. Notariusz poświadcza na okazanym mu dokumencie datę, a na żądanie stron także godzinę i minutę okazania tego dokumentu.

§ 2. W poświadczeniu notariusz wymienia imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby, która dokument okazała.

Art. 100. Pozostawanie przy życiu lub w określonym miejscu danej osoby poświadcza notariusz w razie stawiennictwa tej osoby w kancelarii notariusza albo w razie przekonania się o tym fakcie przez notariusza poza kancelarią. Notariusz w poświadczeniu ustala tożsamość tej osoby oraz określa dzień, godzinę i minutę stwierdzenia pozostawania osoby przy życiu lub w określonym miejscu.

Art. 101. Minister Sprawiedliwości może, w drodze rozporządzenia, upoważnić organy samorządu terytorialnego i banki mające swoją siedzibę w miejscowościach, w których nie ma kancelarii notarialnej, do sporządzania niektórych poświadczeń dokonywanych przez notariusza.

Rozdział 5

Doręczanie oświadczeń

Art. 102. § 1. Na żądanie strony notariusz doręcza na piśmie jej oświadczenie, mogące mieć skutki prawne, wskazanej przez nią stronie przeciwnej.

§ 2. Żądający doręczenia wnosi ustnie do protokołu, wręcza lub przesyła notariuszowi podpisaną przez siebie treść oświadczenia.

§ 3. Doręczenie oświadczenia następuje w miejscu wskazanym, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących doręczania pism procesowych.

§ 4. Z dokonanej czynności notariusz spisuje protokół. Jeżeli strona przeciwna poda ustnie do protokołu odpowiedź lub wręczy pisemną odpowiedź i oświadczy, że protokół podpisze, notariusz zamieszcza odpowiedź w protokole.

§ 5. Notariusz wydaje poświadczenie doręczenia oświadczenia, w którym zamieszcza odpowiedź, jeżeli była udzielona w sposób określony w § 4.

§ 6. Na wyraźne żądanie osoby, żądającej doręczenia oświadczenia, notariusz może również dokonać doręczenia listem poleconym. W tym przypadku w protokole zamieszcza się treść doręczonego oświadczenia i wzmiankę o przestaniu go listem poleconym.

Art. 103. Doręczenia notariusz może dokonywać przez zatrudnionych w kancelarii pracowników.

Rozdział 6

Protokoły

Art. 104. § 1. Notariusz spisuje protokoły walnych zgromadzeń organizacji społecznych, stowarzyszeń, spółdzielni, spółek i innych osób prawnych w przypadkach prawem przewidzianych.

§ 2. Jeżeli statut osoby prawnej, o której mowa w § 1, lub przepis szczególny nie stanowią inaczej, protokół podpisują przewodniczący zgromadzenia i notariusz.

§ 3.⁶²⁾ Notariusz spisuje również protokoły, w tym protokoły dziedziczenia, w celu stwierdzenia przebiegu pewnych czynności i zdarzeń wywołujących skutki prawne, a w szczególności dotyczące stawiennictwa stron i złożonych przez nie oświadczeń, a także — na żądanie strony stawającej — niestawiennictwa strony drugiej.

§ 4. Protokoły spisuje się w formie aktu notarialnego.

⁶²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 58.

Rozdział 7

Protesty

Art. 105. Przy sporządzaniu protestów weksli i czeków notariusz stosuje przepisy prawa właściwe dla tych czynności.

Rozdział 8

Przyjmowanie na przechowanie

Art. 106. Notariusz przyjmuje na przechowanie wszelkiego rodzaju dokumenty, nawet w kopertach zamkniętych. W tym ostatnim przypadku koperta powinna być zaopatrzona w podpis składającego.

Art. 107. Z przyjęcia dokumentu na przechowanie notariusz spisuje protokół, w którym wymienia datę przyjęcia, ustala tożsamość osoby składającej dokument oraz wskazuje, komu i pod jakimi warunkami dokument bądź jego odpis ma być wydany. Dokument przyjęty na przechowanie wydaje się osobie wymienionej w protokole lub jej następcy prawnemu.

Art. 108. § 1. Notariusz w związku z dokonywaną w jego kancelarii czynnością ma prawo przyjąć na przechowanie, w celu wydania ich osobie wskazanej przy złożeniu lub jej następcy prawnemu, papiery wartościowe albo pieniądze w walucie polskiej lub obcej. Dla udokumentowania tych czynności notariusz prowadzi specjalne konto bankowe.

§ 2. Z przyjęcia depozytu notariusz spisuje protokół, w którym wymienia datę przyjęcia, ustala tożsamość osoby składającej, datę mającego nastąpić wydania oraz imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby odbierającej depozyt. Wydanie depozytu następuje za pokwitowaniem.

Rozdział 9

Wypisy, odpisy i wyciągi oraz przechowywanie aktów notarialnych

Art. 109. Wypis ma moc prawną oryginału.

Art. 109a. Wypisy aktu notarialnego sprostowanego protokołem zgodnie z art. 80 § 4 wydaje się z uwzględnieniem treści sprostowania.

Art. 110. § 1. Wypisy aktu notarialnego wydaje się stronom aktu lub osobom, dla których zastrzeżono w akcie prawo otrzymania wypisu, a także ich następcom prawnym.

§ 2. Za zgodą stron lub na podstawie prawomocnego postanowienia sądu *wojewódzkiego*³⁶⁾, w którego okręgu znajduje się kancelaria notariusza, wypis aktu notarialnego może być wydany także innym osobom. Sąd orzeka w tym przedmiocie w trybie postępowania nieprocesowego, po wystuchaniu stron aktu notarialnego, jeżeli stawia się na wezwanie. Postanowienie sądu *wojewódzkiego*³⁶⁾ nie podlega zaskarżeniu.

§ 3. W nagłówku wypisu aktu zaznacza się, że wydany dokument jest wypisem. Wypis powinien być dosłownym powtórzeniem oryginału, jednak poprawek i przekreśleń znajdujących się w oryginale nie należy zamieszczać w wypisie. Na końcu wypisu zaznacza się, komu i kiedy wypis wydano. Wypis podpisuje notariusz i opatruje pieczęcią. Wypis mający więcej niż jeden arkusz powinien być ponumerowany, połączony, parafowany i spojony pieczęcią.

Art. 111. § 1. Informacje pisemne i inne dokumenty wydaje się osobom, na których żądanie zostały dokonane czynności notarialne; jeżeli z treści stosunku prawnego to wynika, wydaje się je stronie, której czynność notarialna dotyczy.

§ 2. Notariusz w przypadkach prawem przewidzianych przesyła sądom i innym organom państwowym informacje pisemne o sporządzonych dokumentach i wypisy tych dokumentów.

§ 3. Informacji ustnych o dokonanych czynnościach notariusz może jedynie udzielić instytucjom i osobom, które mają prawo otrzymać wypisy dokumentów stwierdzających te czynności.

Art. 112. § 1. Do wydawania wyciągów i odpisów stosuje się te same zasady, na jakich wydaje się wypisy.

§ 2. Przepis art. 110 § 3 stosuje się odpowiednio do wyciągów i odpisów.